

DIA DE LA TERRA

REVISTA Núm. 13 · ABRIL 2004 · INFORMACIONS I INTENCIONS SINÈRGIQUES PER A LA SALUT PLANETÀRIA

ECOLOGIA · COMPOSTATGE I SOLIDARITAT I SALUT · ENERGIES RENOVABLES
CREIXEMENT PERSONAL · TERÀPIES NO CONVENCIONALS · EDUCACIO AMBIENTAL
· CONSUM SOLIDARI · PRODUCTES ECOLOGICS · ARTESANIA · INTEGRACIO ·

VÍCTIMES INNOCENTS DE LA GUERRA GLOBAL

La barbàrie humana s'ha materialitzat a l'Estat espanyol. El 20 de març del 2003 el Govern espanyol presidit pel senyor Aznar va signar amb les potències militars dels Estats Units i la Gran Bretanya la guerra contra el dictador de l'Iraq. Els pobles de l'Estat espanyol varen manifestar, al carrer, el seu crit de NO A LA GUERRA.

Artistes, intel·lectuals, treballadors, dones, joves i mainada varen inundar les ciutats a favor de la Pau. Però la voluntat dels pobles no va ser escoltada. El nostre Govern electe va continuar assumint un paper protagonista en el vesper de l'Iraq.

Espanya sencera està consternada. El tren, el mitjà de transport per excel·lència del poble, ha sigut convertit en una arma de destrucció massiva. El nombre de víctimes no importa, perquè tots som les víctimes. El nostre país no ha sofert un atemptat sinó que ha sigut colpejat per un acte de guerra. Per una guerra a la qual ens han portat contra el nostre consentiment, tot i que tolerada per una acció política sense sang. Avui la sang ha fluït a gavadals per Madrid.

Als qui creiem en la Pau aquest acte bèl·lic ens deixa en estat de xoc. Haurem de superar el dolor i expressar-lo, però també haurem de ser més responsables amb els nostres drets democràtics. Però no podem oblidar que aquesta guerra que sacseja el món ho és pel desitjat petroli. La Pau només serà possible si apostem per la frugalitat, per les energies renovables, per la solidaritat amb la injusta pobresa. L'11-M és la continuació de l'11-S. Un altre món és possible, però hem de desfer-nos de l'economia del carboni fòssil per entrar en l'economia solar. Avui ens toca plorar. Però el nostre futur depèn de la responsabilitat de cadascú a ser més polítics i menys passius. A ser més frugals i menys cobdiciosos. Que la protesta i l'immens dolor, ara en el nostre propi cos, contra la violència sanguinària que enceba mig món no sigui l'excusa inconscient per a no canviar cap a l'estil de vida que aplanarà el camí de la sostenibilitat.

Jordi Miralles
President de la Fundació Terra
Madrid, 11 de març del 2004

INDEX

3	Editorial
per Jordi Miralles	32	La salut, en perill
per Carlos Viñas
6	L'Ecosite del Pays de Thau
per Jordi Alemany	37	Glosa contra la infàmia
pel Col·lectiu Sa Teringa
12	Ecopsicologia
per Jordi Pigem		La doble moral del neoliberalisme
per Montserrat Barrio
16	Tecnologia sostenible
Entrevista a Joaquim Coromines	42	Notícies
20	Ecosites - fitxes -	45	Internet / Acudit
		46	Cimera de la Nova Consciència

DIA DE LA TERRA

NÚM. 13 · Any 2004 ·

Direcció editorial: Jordi Orús i Salvador
 Edita: Associació Dia de la Terra Catalunya
 Apartat de Correus 10145 - 08080 - Barcelona
 Realització: Associació Athanor
 Rambla Canaletes, 127, 3r - 08002 - Barcelona
 Tel.: 93 302 54 58 Fax: 93 302 50 97
 Departament Gràfic: Irene González
 Publicitat: Ricardo Galarza i Enric Pina - Tel.: 93 302 54 58
 Correcció i estil: Francesc Prims
 Fotomecànica i impressió: Delcom

Agraïments: Josep Puig i Boix, Jordi Alemany, Martí Boada, Rita Panuncio, Mirta Manzatti, Alternativa Verda, GC-TPFNN, Jordi Calvet Banchs (acudit), Jordi Miralles, Jordi Pigem, Carlos Viñas, Col·lectiu Sa Teringa, Montserrat Barrios, Ecotècnia, Diputació de Barcelona, Zoològic, Ajuntament, Generalitat, Parcs i Jardins, Soria Natural.

Els editors no coincideixen necessàriament amb els conceptes i posicions dels autors que firmen els articles.

Dipòsit Legal: B -5339-94

<http://www.diadelaterra.org>
 E-mail: info@diadelaterra.org
 Informació Fira per la Terra: firaperlaterra@diadelaterra.org

Està permesa la reproducció total o parcial fent esment de les fonts i els autors.

Aquesta edició ha estat realitzada en paper 100% reciclat i ecològic.

AIGUA PER A LA VIDA

L'aigua és essencial per a tota la vida a la Terra. Tot allò que fem a l'aigua ens ho fem a nosaltres mateixos.

A la Terra hi ha una quantitat d'aigua ben determinada. Prop del 70% de la Terra és aigua, la major part de la qual no serveix pas per a beure. Solament una petita fracció de l'aigua que hi ha al planeta és aigua fresca, neta i accessible per a l'ús humà.

Actualment estem posant aquest recurs essencial en perill. La major part de les aigües subterrànies de la Terra s'estan esgotant i les estem contaminant. A més a més, aquelles persones que tenen l'aigua més al seu abast l'estan malbaratant en grans quantitats.

- Les aigües subterrànies han assolit els nivells més baixos a cada continent. Amb el nivell dels aquífers en davallada arreu del món, la disponibilitat d'aigua serà un dels reptes més preocupants del segle XXI pel que fa als recursos.
- Els residus humans i industrials, les aigües residuals, els fertilitzants agrícoles, els metalls pesants i els plaguicides enverinen els nostres mars i oceans i contaminen els nostres rius i les aigües subterrànies.
- El canvi climàtic en un món que s'escalfa afectarà els nostres subministraments d'aigua dolça. Els científics pronostiquen que els desastres del clima local esdevindran més freqüents, de manera que s'incrementaran les revingudes d'aigua en regions humides mentre que hi haurà més sequeres i amb més freqüència en regions àrides.
- La crema de combustibles fòssils per a la producció d'energia ocasiona pluges àcides que contaminen els nostres cursos d'aigua.

El nostre sistema planetari de purificació d'aigua, igual que els altres sistemes, és delicat i equilibrat. El podem protegir prevenint la contaminació de l'aigua i fent servir només l'aigua que necessitem.

La campanya AIGUA PER A LA VIDA del Dia de la Terra tracta temes crítics com ara l'accés a l'aigua i el seu ús, la seva salut. Afegeix-te a la campanya per a millorar la salvaguarda de l'aigua a àmbit local, comarcal, estatal i global. La campanya tracta els temes:

- Què hi ha a l'aigua que beus?
- Els 10 nens del món que pateixen més fretura d'aigua.
- El repte de l'aigua a les indústries.

Si estàs interessat en més informació sobre la campanya adreça't a:
Earth Day Network
earthday@earthday.net
www.earthday.net

FETS

- Des de l'any 1950, el consum global d'aigua s'ha multiplicat per tres amb escreix.
- 19 països en el món estan avui qualificats com que pateixen estrès d'aigua. La majoria són a l'Àfrica.
- Per l'any 2025 es preveu que 3.500 milions de persones experimentaran manca d'aigua.
- Al món en vies de desenvolupament el 80% de les malalties estan relacionades amb la manca d'accés a aigua neta.
- Més de 1.000 milions de persones al món no tenen accés a aigua neta. Uns 3 milions de persones moren cada any com a resultat de malalties relacionades amb l'aigua que es podrien prevenir.
- L'aigua de pluja que cau als carrers de les ciutats es contamina amb metalls pesants, olis minerals i altres contaminants. Un cop aquestes substàncies han contaminat les aigües subterrànies és molt difícil i car netejar-les.
- Arreu del món la construcció d'embassaments ha desplaçat entre 40 i 80 milions de persones.

Earth Day Network
earthday@earthday.net - www.earthday.net
811 First Avenue, Suite 454, Seattle, WA 98104 USA
Tel.: 206-876-2000, Fax: 206-876-2015
1616 P Street NW, Suite 200, Washington, DC 20036 USA
Tel.: 202-518-0044, Fax: 202-518-8794

écosite

L'Ecosite del Pays de Thau

Investigació i desenvolupament ecològics
aplicats a àmbit local

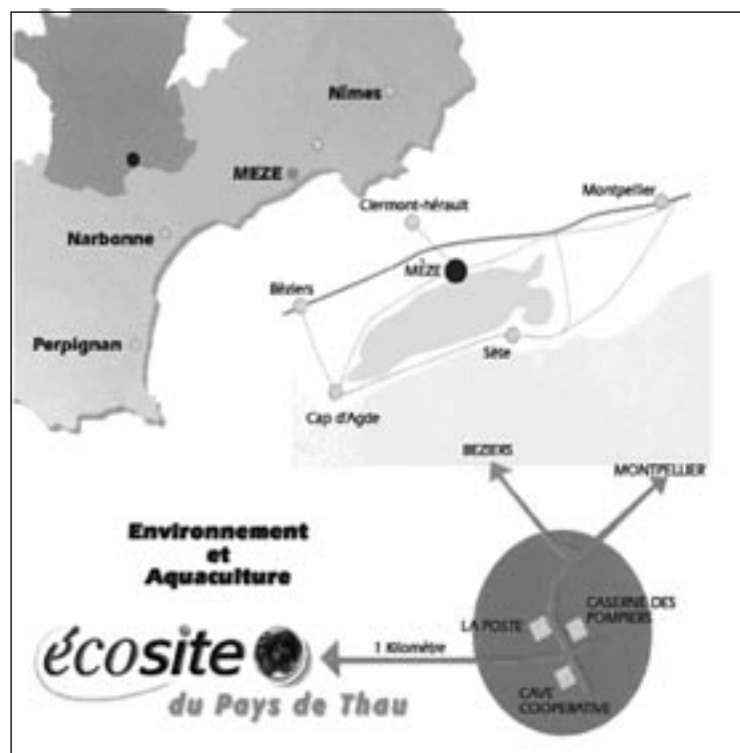
L'Ecosite del Pays de Thau és un centre excepcional i únic a Europa consagrat a les tecnologies ambientals i l'aqüicultura. És un centre d'investigació aplicada, de formació i difusió; un centre demostratiu que, a més, ofereix serveis d'assessorament, enginyeria, transferència de tecnologia, formació... i ajuda a la implantació de nous projectes. Manté una estreta col·laboració amb nombrosos laboratoris d'investigació, principalment de la Universitat de Montpellier, que complementen les seves competències en un bon exemple de sinergia aplicada.

Tot això en el marc d'un concepte innovador: el de Parc Científic i Ambiental especialitzat en empreses del sector emergent de la ecoindústria. L'Ecosite i les seves empreses filials agrupen equips de competències pluridisciplinàries: enginyers, experts i tècnics que ofereixen els seus serveis i un suport tecnològic concret a la implantació de noves ecoempreses en el mateix Parc o arreu.

Situat en el municipi de Mèze, a uns 30 km al sud de Montpellier i a 20 del port de Sète, al cor del Languedoc-Roussillon, ocupa sis hectàrees en un bonic indret al costat d'una llacuna interior propera a la costa, dedicada de fa temps al cultiu d'ostres i d'altres espècies de marisc.

Impulsat per iniciativa d'Yves Pietrasanta, professor de química de la Universitat de Montpellier, llavors alcalde de Mèze i actualment parlamentari europeu pels Verds francesos, l'Ecosite del País de Thau és una societat mixta creada pel municipi per gestionar els serveis d'I+D ambiental (Investigació i Desenvolupament) de la zona.

Els set municipis del Bassin (llacuna) de Thau depuren les seves aigües residuals tant agríco-

les com urbanes utilitzant la tècnica del llacunatge natural, tècnica ecològica i sostenible per excel·lència. Aquesta solució de depuració no ha deixat de ser millorada per l'Ecosite. El llacunatge natural presenta nombrosos avantatges respecte als mètodes tradicionals: una excel·lent eliminació de la contaminació microbiològica, costos d'inversió i de funcionament menors, i una molt bona integració en el paisatge; permet, a més, la valoració aqüícola i agrícola de la boirassa planctònica produïda i dels afluents depurats.

A l'Ecosite es porta a terme, a més de la gestió i el control de les estacions de depuració, el tractament i la valoració dels residus dels cultius de mol·luscs, el compostatge dels residus orgànics i la valoració dels residus plàstics de la zona. Tot això en completa sinergia amb les activitats de millora del coneixement i el know-how científic en matèria de protecció ambiental, consultoria i implantació concreta d'activitats de desenvolupament sostenible local i amb la informació i sensibilització al públic a través d'activitats de formació i animació pedagògica. Així és com l'Ecosite rep uns 80.000 visitants anuals.

Aquesta manera d'implantar un desenvolupament local sostenible ha permès una extraordinària revaloració ambiental, econòmica i social del territori, amb la creació d'uns 160 llocs de treball directes i uns 200 d'indirectes.

L'equip de l'Ecosite i les seves empreses filials –totes elles situades al Parc Científic i Ambiental– donen suport, assistència i assessorament per concretar projectes de protecció ambiental i reforçar l'èxit del desenvolupament local sostenible.

Gameter

Ajuda a col·lectivitats locals, administracions públiques i empreses a la posada en obra de projectes de condicionament ambiental del territori i d'ecodesenvolupament local: amb la transferència del concepte d'ecosite, la gestió de paisatges, la reconversió i valorització d'espais degradats, la comunicació ambiental organitzant campanyes de sensibilització, l'ecoturisme i el turisme sostenible (com per exemple la restauració i el condicionament d'indrets i paisatges, amb camins explicatius, la restauració de ruïnes i terrasses, el recondicament dels camps d'oliveres, i les recomanacions oportunes per al condicionament dels indrets d'interès paisatgístic i cultural), la promoció de la cultura i el turisme científic (com per exemple l'estudi de factibilitat i assistència en la direcció d'obra per a la creació del Centre Científic de Cultura 'Vinya i Vi' a la regió de l'Aude).

Aquamer

La investigació del procés biològic de les espècies d'algues que es formen en el tracta-

ment de les aigües residuals de la llacuna permeté crear el 1988 Aquamer S.A. Dedicada al cultiu de microalgues en condicions altament controlades i a la producció d'extractes, sovint d'alt valor afegit, per a la seva utilització en dietètica, farmacologia, alimentació animal –aquicultura–, cosmètica, talassoteràpia i química fina. Per exemple extreu pigments fluorescents utilitzats per a substituir traçadors radioactius –més perillosos– en aplicacions de diagnòsi mèdica; produeix també una varietat de suplementes alimentaris rics en calci, ferro, seleni, així com l'antioxidant i antiseborreic Porphyzinc i l'antioxidant Porphylol.

L'Ecosite disposa d'una Unitat de Valorització de la Calcària Marina que gestiona un Centre de Tractament de les closques residuals dels cultius d'ostres i altres mol·luscs, situat al costat del port. Prop de 20.000 tones anuals de closques són purificades i aprofitades en diverses aplicacions: alimentació animal, adob agrícola, biociment, càrregues minerals per a la composició de polímers...

Ceremap

Centre d'Estudis sobre el Reciclatge de Materials Plàstics, es dedica a la gestió del sistema de recollida, tractament i reciclatge dels plàstics. Les tecnologies, desenvolupades conjuntament amb d'altres socis industrials i el Departament de Química de Polímers de la Universitat de Montpeller, configuren un procés d'I+D íntimament relacionat amb

les administracions locals. L'enfocament del reciclat de plàstics es basa en l'objectiu principal de mantenir el procés de recuperació dels residus domèstics i industrials, i el plàstic recuperat, dins de l'economia regional i fer-ne productes manufacturats de qualitat apropiats als mercats locals.

Tracten de valoritzar els embalatges plàstics obtinguts de la recollida selectiva o dels residus d'origen industrial, com la valorització de les botelles (PET) i dels films plàstics de polietilè, com les bosses d'escombraries o les bosses de supermercat, que representen més del 20% del jaciment d'embalatges plàstics.

Una tecnologia desenvolupada consisteix en un primera fase de densificació al centre de triatge, després d'una segona fase de transformació en productes acabats com planxes, tubs i paletes. Les unitats fixes o mòbils permeten la transformació dels plàstics recuperats en grànuls i el premsat d'aquests grànuls per a la fabricació de productes acabats, seleccionats i adaptats a les necessitats locals amb diferents gammes de colors, com per exemple caixes, mobles de jardí, materials de construcció, paviments, material per a valles...

Els productes acabats fabricats del plàstic recuperat de les deixalles domèstiques (mai completament pur i sovint barrejat i tacat), convenientment classificat, ofereix en teoria un valor afegit relativament baix comparat amb la reutilització del plàstic industrial que admet usos específics segons el tipus de polímer en la seva composició. Això no obstant, en la pràctica el valor agregat reduït, però segur dels productes acabats, amb un ús i un mercat regional disponibles, ofereixen beneficis (deduint els costos de transport) molt

menys volàtils que amb l'exportació a reprocessadors especialistes distants, els preus de compra dels quals depenen fortament de condicions i tarifes sovint imprevisibles.

Entech és una consultoria d'enginyers especialitzada en la posada en obra d'estacions de depuració d'aigua i xarxes de sanejament per a col·lectivitats, depuració d'aigües residuals industrials i tractament de residus.

Aquasem valoritza el plàncton de la llacuna amb la producció de peixos d'aquari, i s'ha convertit en un dels majors criadors de peixos d'aquari d'Europa, amb una producció de 300.000 peixos ornamentals a l'any.

SolAqua comercialitza unes estacions especials de sanejament d'aigua residual sota hivernacle per a col·lectivitats i indústries de menys de 10.000 habitants. Les estacions són modulables i en ser sota hivernacle ocupen poca superfície; no alliberen olors gràcies als vegetals que recobreixen cada cup; no utilitzen més que aigües residuals i capten el nitrogen, el fòsfor i la major part dels metalls pesants i altres compostos químics; redueixen en un 30 i un 60 % els fangs produïts, abans de la seva integració amb vegetals per a proporcionar un compost agrícola. Aquests tipus d'estació compleixen les més exigents normes de qualitat ambiental.

D'altres empreses relacionades amb l'Ecosite però situades fora del Parc són, entre d'altres:

Gefosat, especialitzada en energies renovables.

Biotope (www.biotope.fr), creada per un grup de naturalistes i experts en comunicació, és una consultoria especialitzada en estudis d'impacte ambiental i a proposar a les col·lectivitats i empreses un conjunt de serveis complementaris directament relacionats amb la fauna, la flora i el medi natural. Han creat una agència de comunicació ambiental molt interessant.

En conjunt el Parc té 6 hectàrees i disposa d'un espai pilot d'investigació i desenvolupament amb una plataforma d'assajos, laboratoris d'anàlisi, tallers i oficines equipats, a més d'espais adequats per a la realització de conferències, seminaris, cursos i activitats d'educació ambiental amb espais de demostració i exposició per al gran públic i els escolars.

L'Ecosite i les seves filials reagrupen equips

de competències pluridisciplinàries: investigadors, enginyers del medi ambient, enginyers químics, biòlegs, equip de tècnics de laboratori, d'explotació i manteniment; experts en restauració i reconeixement del territori, paisatgistes, experts en desenvolupament local sostenible; formadors i animadors científics, juristes i experts financers...

Més informació a:
www.ecosite.fr

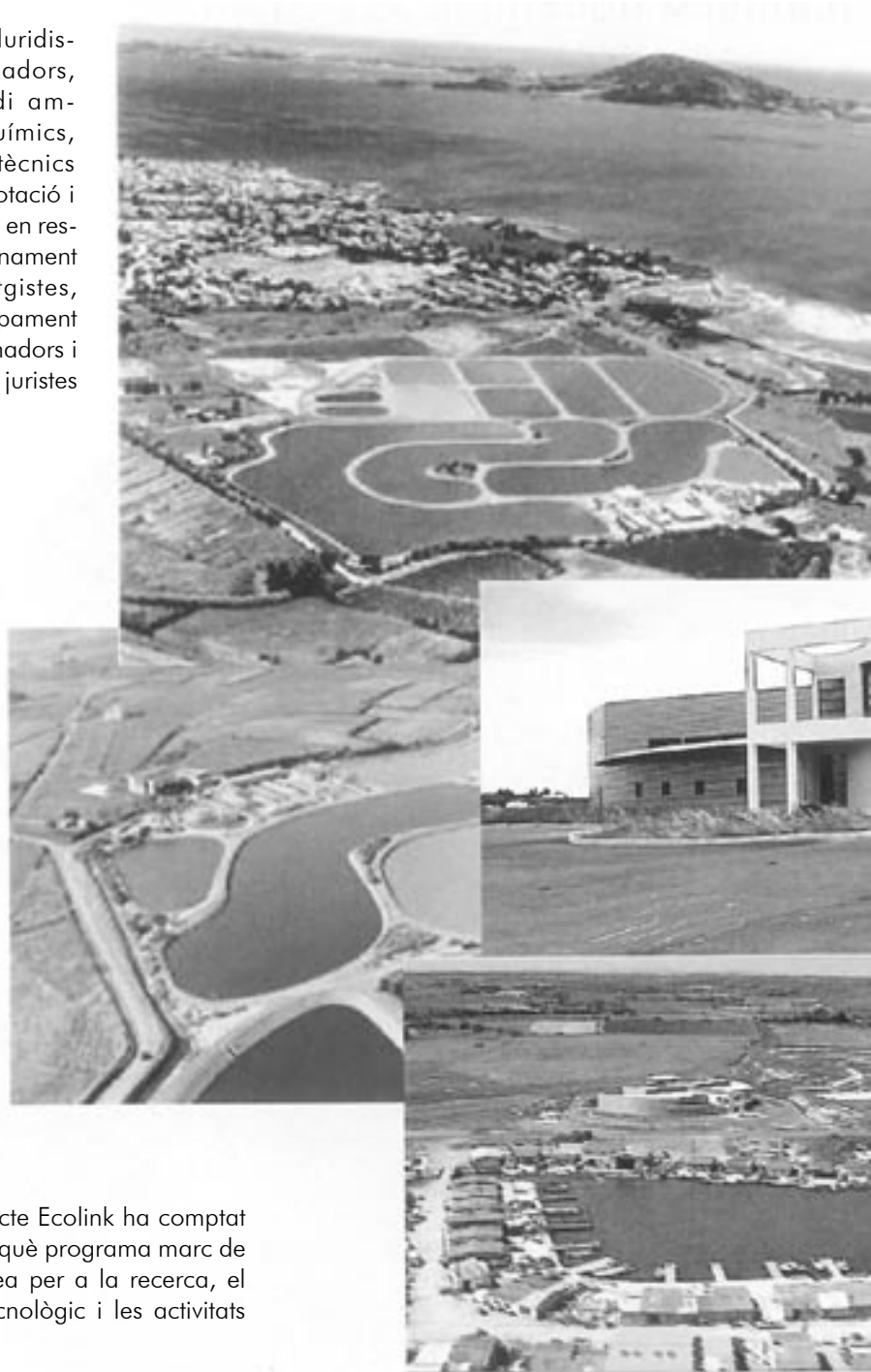
El projecte Ecolink

La xarxa europea d'ecocentres, alguns dels quals tenen més de 20 anys d'existència, ha estat finalment reconeguda per la Comunitat Europea com una eina eficaç per al desenvolupament local sostenible i per a la implantació de la recerca ambiental. Així, el projecte Ecolink ha comptat amb el suport del cinquè programa marc de la Comunitat Europea per a la recerca, el desenvolupament tecnològic i les activitats de demostració.

El projecte Ecolink ha reunit, en quatre seminaris desenvolupats al llarg de 2003, al voltant de 200 experts de diversos països d'un ampli ventall d'organitzacions, ecocentres, centres ambientals... i la comunitat d'investigadors per tal d'establir xarxes operatives per estendre el treball d'intercanvi i transferència d'experiències.

Cada seminari tingué lloc en un dels més reconeguts i antics ecosites europeus, i va comptar amb l'assessorament d'un institut d'investigació científica, en els continguts i en les invitacions dels experts participants. En el primer seminari, que tingué lloc a la seu de Kleine Aarde, prop de Boxtel (Holanda), el

març de 2003, es va debatre sobre el paper dels ecocentres a l'hora de facilitar la Implantació i el Desenvolupament de la Investigació Ambiental. En Pep Puig hi va ser convidat a presentar el projecte de la Fàbrica del Sol, que s'està realitzant a la ciutat de Barcelona. El segon es realitzà al Centre de Tecnologia Alternativa de Gal·les, l'abril, amb el tema 'Interaccions entre els ecocentres i la conservació de la natura'. El tercer el tema a debat fou 'Ecosites i desenvolupament'; tingué lloc al juny, al Folkecenter for Renewable Energy de Dinamarca. El setembre de 2003 tingué lloc a l'Ecosite del Pays de Thau el quart i darrer seminari, amb el tema 'Els ecosites i la

política europea de desenvolupament sostenible'. En Pep Puig i en Jordi Orús hi foren presents.

Els seminaris posaren en contacte ecocentres que no s'havien trobat mai abans, i aquests amb les institucions de recerca més institucional, cosa que va permetre intercanvis directes. Es donà èmfasi en l'àmplia varietat de centres ambientals actius a Europa, s'acordà una definició d'ecosite i es creà la Federació Europea d'Ecosites. S'acordà la importància d'una oferta estructurada d'I+D als instituts d'investigació, a les administracions locals i altres actors que busquen serveis d'I+D aplicada, i instal·lacions d'assaig, demostració, difusió, formació i entrenament.

Alguns dels ecocentres més antics operen des de fa 25 anys, cosa que prova la seva viabili-

tat. Llavors se'ls coneixia amb diferents denominacions. Aquests centres foren pioners en el seu esforç a demostrar la necessitat i la viabilitat de les energies renovables i la integració de sistemes ecològics.

Un dels més antics és el New Alchemy Institute (Falmouth, Massachussets), fundat per John i Nancy Jack Todd l'any 1969 amb el lema 'Restaurar les terres, protegir els cels i informar els administradors de la Terra'. El Farallones Institute, fundat l'any 1973, va crear la casa urbana integral a Berkeley i va demostrar que es pot viure amb els recursos naturals locals i sense produir cap mena de contaminació. El Centre

Nacional per la Tecnologia Alternativa (National Centre for Alternative Technology) del País de Gal·les des de mitjans de la dècada dels 70 ha estat un viver d'entusiastes de les energies netes i de formes de vida ecològica.

A Dinamarca, el Centre Popular per a les Energies Renovables (Folkecenter for Renewable Energy), fundat el 1983, fruit de treballs anteriors en la promoció de l'energia eòlica de manera que les tec-

nologies poguessin ser fabricades per petites i mitjanes empreses per satisfer necessitats d'electricitat locals. Avui el Centre té una gran activitat en la implantació i difusió de molt diverses formes d'energia renovable: solar fotovoltaica, tèrmica, producció de gas metà de deixalles agrícoles, oli cru vegetal a partir de les llavors de la colza, producció d'hidrogen hidrolitzant l'aigua amb electricitat generada amb el vent... Juntament amb d'altres entitats daneses promou el Poblats Verd, un model a escala real d'assentament i desenvolupament rural amb criteris de sostenibilitat, que agrupa instal·lacions de demostració i exemple pràctic d'integració de diverses solucions energètiques, arquitectura solar i ecològica, sistemes energètics basats en l'hidrogen, tractament d'aigües residuals amb plantes verdes i sistemes d'aqüicultura integrats... com un exemple funcional d'una futura societat ecològica. La tecnologia eòlica i la de

producció de biogàs (metà) desenvolupades pel Folkecenter són comercialitzades per empreses daneses i també han estat transferides en projectes al Tercer Món.

Del Kleine Aarde (Petita Terra) holandès, la Terra Viva a França, l'Artefact a Alemanya i d'altres centres similars escampats per Europa i d'algun als EUA... n'anirem parlant en successius articles.

En els darrers anys l'interès en aquests centres s'ha incrementat i ha tingut una considerable difusió; des d'ONG desitjoses de promoure la protecció i l'educació ambiental, fins a administracions locals desitjoses de desenvolupar punts focals per al desenvolupament sostenible local, un bon nombre de nous centres s'han posat en marxa.

Tan sols recentment, s'ha reconegut i identificat el seu potencial com a proveïdors d'experiència pràctica en assaig, comprovació, adaptació, implantació, demostració i difusió de la investigació en desenvolupament sostenible, per part dels investigadors universitaris acadèmics o oficials i pels responsables de prendre decisions europeus. Avui la xarxa agrupa 52 centres en actiu i 28 en construcció.

A l'Estat espanyol participen de la xarxa els ens següents:

L'ITER –Instituto Tecnológico y de Energías Renovables–, situat al sud de Tenerife i creat el 1990 pel Cabildo Insular. Està dedicat a la investigació aplicada, la demostració i la formació en tecnologies per a l'aprofitament de les energies renovables i l'arquitectura bioclimàtica. Disposa de tres parcs eòlics, dues plantes dessalinitzadores i està construint 25 edificis bioclimàtics.

La Fàbrica del Sol, projecte en construcció a Barcelona engegat per l'associació Futur Sostenible, formada per un grup d'entitats actives en el camp de l'energia, el medi ambient i la societat: Desenvolupament Comunitari, Ecoserveis, Grup de Científics i Tècnics per un Futur No Nuclear –GCTPFNN–, Serveis Energètics Bàsics Autònoms –SEBA–, Trama Tecnoambiental i la Fundació Pere Mitjans. El projecte consisteix en la recuperació d'un edifici de l'antiga Fàbrica de Gas, prop del port Olímpic, considerat patrimoni històric, i en la seva rehabilitació ecològica i energètica per ser utilitzat com a centre de demostració i formació sobre energies netes i renovables i ser a la vegada seu de les entitats promotores. Es tracta de demostrar que els edificis

antics també es poden rehabilitar utilitzant criteris ecològics i de sostenibilitat. Utilitza els conceptes de captació i utilització *in situ* de l'aigua de pluja i l'energia solar. Les obres de rehabilitació s'han dut a terme per una escola-taller que aplica alhora que ensenya innovadores formes de rehabilitació ecològica.

Com a antecedents d'aquests esforços fets al nostre país per posar en marxa centres demostratius i pedagògics en l'ús d'energies renovables, sistemes integrats i criteris ecològics, cal citar el Centre Rural Autònom que s'engegà a l'Estanyol, població propera a Girona, a finals dels setanta, que tingué una vida curta però profitosa; i l'avantprojecte de l'Institut de Tecnologia Alternativa de Catalunya, elaborat per un equip de persones, part de les quals treballa actualment en la posada en marxa de la Fàbrica del Sol de Barcelona. Jo mateix vaig participar en ambdós projectes. El projecte fou presentat al llavors conseller de Política Territorial i Obres Públiques del primer Govern de la Generalitat, Sr. Narcís Serra. Malauradament el projecte no es va poder dur a terme pel nul suport de l'esmentat conseller. Si no ho recordo malament, les seves paraules van ser que les necessitats de la política territorial i el desenvolupament de Catalunya anaven per altres camins i que no ens podíem permetre somiar truites. Però el cert és que avui està àmpliament reconegut arreu que el desenvolupament ha d'ésser ecològicament sostenible i socialment equitatiu si vol tenir futur.

Si de veres volem seguir aquest camí vers la sostenibilitat cal alguna cosa més que la retòrica de les grans paraules o els bonics discursos al respecte. Si bé és cert que en els últims anys s'ha produït un canvi en la visió de les qüestions ambientals (han passat de ser considerades una barrera per al desenvolupament de les empreses a percebre's com una oportunitat), el creixement econòmic convencional segueix sent la tònica. Darrerament es parla d'indústria ecoeficient, de producció neta, de redissenar i tenir en compte el cicle de vida complet de productes i serveis, d'ecodisseny, de responsabilitat ambiental i social, de fer més amb menys recursos, de reduir i reciclar residus, i fins i tot de tancar circuits, de nous conceptes de gestió i de fer sostenible el

desenvolupament.

El discurs sobre el desenvolupament sostenible ha esdevingut un concepte clau en el corrent de pensament actual. Fàcil de dir i més difícil de concretar, sovint s'utilitza de manera interessada per disfressar els interessos a fer 'sostenible', és a dir durador, el mer creixement econòmic, guarnint-lo d'una certa preocupació ambiental. Però el cert és que d'un corrent de pensament més o menys difús i més o menys ambigu cal anar vers la definició d'objectius concrets. I en això els nostres governants encara no estan per la feina; només cal veure l'incompliment dels acords de Kyoto, el projecte de transvasament de l'Ebre, l'interès real que mostren en la promoció de les energies renovables...

Seria bo de pensar i concebre el desenvolupament sostenible com un ecosistema equilibrat on cada agrupació humana (col·lectivitat, empresa, nació) tingui el seu lloc i la seva funció en el respecte de les altres, les altres espècies i el medi en què viuen, que n'és la casa comuna. Aquesta harmonia ha d'integrar necessàriament una forta solidaritat i una concertació, una sinergia entre els grups, sense per això perdre la seva autonomia i la seva dinàmica pròpia, en una acció concertada de coevolució compartida.

De fa anys els promotors dels ecocentres han treballat amb perseverància, i fent front a les múltiples dificultats imposades pel model de desenvolupament econòmic dominant, per plasmar aquestes inquietuds en el terreny de les realitzacions pràctiques. Amb la senzilla idea que, per fer creïbles els conceptes implicats, les seves aplicacions han de ser copsables a simple vista. Aquest és l'important i diria que imprescindible paper dels ecosites en relació amb el concepte de desenvolupament sostenible.

De fet, desenvolupar el concepte d'ecosite és aplicar el desenvolupament sostenible a escala concreta d'un territori i la prova palpable que a partir d'una problemàtica ambiental local es pot assolir un desenvolupament econòmic creador de llocs de treball estables, incrementant-ne la qualitat ambiental.

Un ecosite no és gens menys que un lloc que valoritza els potencials locals, naturals, científics, tècnics, econòmics i culturals, on es desenvolupen els projectes ecològics, però també econòmics, per a una protecció incrementada del medi ambient.

En aquest sentit és remarcable l'evolució del concepte d'ecocentre exemplificat per l'Ecosite del País de Thau a Mèze que comentàvem al començament de l'article: no és tan sols un centre de demostració i difusió de tecnologies ambientals, sinó un autèntic Parc Científic i Ambiental, és a dir una mena de polígon d'ecoempreses que treballen sinèrgicament.

El retrobament entre l'ànima i la natura

ECOPSICOLOGIA

per Jordi Pigem

L'exili interior

Fa vint-i-cinc segles, Hipòcrates, el pare de la medicina (i especialment de la medicina natural) explicava en la seva obra *Aires, aigües i llocs* que per entendre les afliccions d'una persona cal estudiar l'entorn on viu: el clima, la humitat, els vents predominants; el tipus d'aigua; els ritmes del dia i de les estacions; la vegetació i el paisatge. Per la majoria de les cultures premodernes, el fet que som part del nostre entorn era tan clar com l'aigua que bevien. Encara avui, de l'Amèrica del Sud a Sibèria, pobles indígenes en el punt de mira de les multinacionals petrolieres prefereixen morir abans que abandonar el seu paisatge, del qual se senten part indissoluble.

Arribaren les grans ciutats, les vides entre quatre parets, amb cada cop més tecles i pantalles i menys aire fresc. Ens vam anar oblidant de l'ànima que els nostres avantpassats veien en fonts i rius, roques i muntanyes. Molts fins i tot vam aprendre a veure animals i plantes com poc més que complexos mecanismes, inertes matèries primeres. La subjectivitat, la vida interior, crèiem, només es troba en nosaltres els humans. Ens vam anar exiliant del món (especialment del món natural). Per tal d'adaptar-nos a aquest exili vàrem inventar la psicologia.

Avui la psicologia atén els nostres problemes interiors mentre altres especialistes atenen els problemes del món. El cas és que tant la nostra salut interior com exterior deixen molt a desitjar. James Hillman, un dels psicòlegs contemporanis més perspicaces, entre les obres del qual hi ha títols com *Portem cent anys de psicoteràpia i el món va cada cop pitjor*, atribueix part dels nostres mals a l'excessiu mirar-se el melic que la psicologia ha impulsat. Hillman assenyala que «la qüestió clau de tota psicologia és: *On és el 'jo'? On comença el 'jo'? On acaba?*». La seva resposta és que «els nivells més profunds de la psique es fonen amb el cos biològic

(Freud) i amb la corporeïtat del món (Jung)».

Jung va assenyalar que sota les avingudes de la consciència, a les profunditats de la nostra psique, existeix una selva: «Li diem inconscient perquè no podem controlar-la totalment... L'inconscient col·lectiu és una gran regió selvàtica en la qual podem entrar en contacte amb les fonts de la vida.» En el fons, en paraules de Jung, «l'inconscient col·lectiu és simplement la natura».

El que és psicològic i el que és ecològic són dues cares d'una mateixa moneda. La major part de les crisis psicològiques endinsen les seves arrels en el fet que la psique contemporània es troba divorciada del cos i de la natura que la sostenen. La creixent destrucció ecològica té la seva contrapartida en les noves psicopatologies autodestructives, com l'anorèxia o, més recentment, l'apotemnòfilia, el desig de tenir membres amputats (hi ha casos de persones que han aconseguit fer-se amputar les seves cames perfectament sanes). En una societat altament urbanitzada com la britànica, un de cada deu adolescents es talla els braços amb ganivetes o tisores. És una forma desesperada d'intentar sentir-se vius, en un món en què la tecnologia desplaça la natura i la burocràcia ofega tot indici de ritus d'iniciació (que és el que els adolescents en el fons necessiten). El narcisisme, l'esquizofrènia i la depressió que caracteritzen la nostra cultura es reflecteixen en el saqueig de paisatges, de comunitats i de la nostra vida interior. D'alguna manera la repressió dels nostres sentiments sota els artificis de la consciència va de la mà amb la repressió de la natura sota capes d'asfalt, dosis de plaguicides i taques de petroli. El desequilibri ecològic i el desequilibri anímic es reflecteixen mútuament.

L'ecopsicòleg Andy Fisher explica així com va desenvolupar la seva vocació: «Inicialment em vaig convertir en un pensador ecologista pel dolor del meu cor davant la destrucció de la Terra. Després em vaig fer

psicoterapeuta en resposta a la rutinària violació i desapropietament de la vida humana.» L'ecopsicologia és per a Fisher «un esforç per a entendre i sanar els vincles entre la violació que denominem crisi ecològica i la violació que percebem en el sofriment humà».

Què és l'ecopsicologia?

Per posar remei al divorci entre el nostre món interior i el nostre entorn va néixer a principis dels noranta l'ecopsicologia, punt de trobada entre psicòlegs i ecologistes conscients que la salut de la nostra ment i la salut del planeta són dues cares de la mateixa moneda. L'ecopsicologia no és psicologia ambiental, una disciplina més convencional que estudia l'efecte de diversos factors ambientals sobre el benestar individual. Theodore Roszac, que va encunyar el terme ecopsicologia en el seu llibre *La veu de la Terra* (1992), diu que és «una psicologia com si el món sencer importés». John Seed la descriu com «una psicologia al servei de la Terra». L'ecopsicologia és una disciplina que es troba en la seva infantesa, amb molt per explorar i descobrir, i sense un cos establert de regles i pràctiques. No té una definició clara,

més enllà de la intuïció que la salut personal i la salut planetària són indissociables. Com escrivia Roszac fa un quart de segle, «les necessitats del planeta són les necessitats de la persona, els drets de la persona són els drets del planeta».

L'ecopsicologia per un costat explora la nostra separació del món natural i per l'altre intenta reconnectar-nos a la natura, rescatar-nos de l'exili en les nostres petites ments i retornar-nos a la nostra veritable llar: el món. En el seu vessant més pràctic, intenta treure la psicoteràpia del seu enclaustrament entre parets urbanes i insuflar aire fresc als racons més estancats de la nostra psique. L'eina més típica de l'ecopsicologia són els viatges d'immersió a la natura, però de fet tota activitat que ens ajudi a reconnectar amb el nostre cos i amb la natura contribueix, d'una manera o altra, a la nostra salut ecopsicològica.

CAMINS CAP A LA SALUT ECOPSICOLÒGICA

A part dels viatges d'immersió a la natura (veure el següent requadre) hi ha dotzenes de camins que poden ajudar-nos a reconnectar amb la natura i amb nosaltres mateixos. Vet-ne aquí alguns:

- Tècniques físicoespirituals, bé estiguin directament orientades a una plena immersió en els misteris de la natura (com el xamanisme o els inipis i recerques de la visió a l'estil dels indis nord-americans) o inspirades en la natura, com el tai-txi i qi-gong taoistes (molt millor si es practiquen a l'aire lliure), o bé pràctiques més interiors com el ioga i la meditació.
- Treballar a la natura, des del treball de conservació d'hàbitats, espècies i paisatges fins al conreu d'un hort biològic.
- Intimar més amb la natura, bé sigui caminant descalços sobre la sorra o l'herba, recolzant-se sobre el tronc d'un arbre o, més deliberadament, intentant refinar i expandir els nostres sentits (per exemple, intentant que el nostre camp de visió sigui ampli com el d'un mussol i profund com el d'un linx), i sentint a la vegada com el bosc, la planura, el mar o la muntanya senten la nostra presència.
- Fer-nos més conscients dels cicles naturals: els cicles de la Lluna i de les estacions, els cicles ecològics que generen l'aigua i els aliments que prenem, i els nostres propis ritmes i cicles vitals.
- Donar més autenticitat a la nostra vida, atenent més les nostres pròpies experiències i menys els succedanis que ens ofereix la televisió, superant les pors que ens separen de la frondosa selva del nostre inconscient, participant en projectes que donin sentit a les nostres vides i seguint el nostre propi camí en lloc dels massificats rails que ofereix la societat.
- Estimar persones, paisatges i trossos de terra, i estimar la diversitat del món, començant per la nostra pròpia autoestima.

IMMERSIÓ A LA NATURA

El psicòleg Robert Greenway va començar a organitzar excursions d'immersió a la natura en els anys 70, quan era professor de la Sonoma State University a Califòrnia. Alumnes, professors i altres membres de la comunitat formen grups que, després d'unes sessions de preparació, s'endinsen en zones allunyades de la presència humana, portant només el necessari per a la supervivència i deixant a casa llibres, càmeres i fins i tot paper per a escriure. La idea és que res interfereixi en la plena experiència d'immersió a la natura. Es marca amb petits rituals moments clau del viatge, com l'entrada a la zona més prístina, potser en travessar un riu o una vall, i s'intenta estar en silenci gran part del temps, escoltant les mil veus de la natura. La majoria dels participants decideixen aprofundir en l'experiència passant tres dies en completa solitud. Normalment, la xerrameca mental que tots portem dins tarda tres o quatre dies a calmar-se. A partir d'aleshores els somnis dels participants es tornen molt més rics, vívids i plens de natura. Segons el doctor Greenway, les arrels de la nostra cultura moderna són molt superficials: només abasten quatre dies de profunditat.

Les respostes de mil quatre-centes persones que han passat per aquesta experiència permeten obtenir una idea dels seus efectes: el 90% dels participants van sentir un increment de la vitalitat, del benestar i de l'alegria, que els va permetre alliberar-se de pautes com l'addicció al tabac o a la xocolata. El 77% van experimentar canvis radicals a la seva vida en retornar de l'experiència, i en el 38% dels casos aquests canvis es mantenen al cap de cinc anys. A les dones els va resultar en general més fàcil que als homes submergir-se a la natura i més difícil el retorn a la vida urbana. Per a la major part dels participants els moments clau foren, primer, els dies en completa solitud; segon, l'ascensió en silenci a una muntanya en fer-se de dia o al caient de la tarda o a la llum de la lluna i, tercer, el sentit de comunitat amb la resta del grup. S'ha de dir que el 80% van trobar el retorn a casa inicialment molt positiu, però al cap de dos dies el 53% van sentir que de l'entusiasme havien passat a la depressió. Estudis d'altres grups que han participat en experiències similars assenyalen que molts dels efectes positius es dilueixen amb el temps i sovint desapareixen sis mesos més tard. Mentre visquem en un món que rendeix culte a la tecnologia i menysprea la diversitat d'ecosistemes i cultures, reconnectar amb la natura és una tasca que cal renovar continuament.

En un altre vessant, l'ecopsicologia ajuda a afrontar les nostres ansietats respecte a la destrucció de la natura i a la quotidiana desaparició d'espècies, com en els rituals de catarsis en grup desenvolupats per Joanna Macy i John Seed, en què cada participant escull representar una espècie o aspecte de la natura i explica al grup el que aquesta espècie sent davant la destrucció que els humans estem causant. Anys abans, Joanna Macy havia explicat a un psicoterapeuta la seva desolació per la irreversible destrucció de boscos primigenis, i la resposta que va obtenir va ser que les excavadores representaven la seva libido i que la seva angoixa provenia de la seva por davant la seva pròpia sexualitat. Joanna no va tardar a adonar-se que la psicoteràpia convencional, com la major part de la nostra societat, viu en una mena d'autisme complet respecte a l'estat del planeta.

Fluir amb el món

La nostra salut psicològica és un bonsai atrapat entre els codis de barres de la societat contemporània. El que la psicologia descriu com a salut mental és només una psicopatologia de la mitjana. Un món més sa i una vida més plena són possibles, però per això necessitem una cultura que afirmi la natura en lloc de negar-la,

i una nova visió del món en harmonia amb l'experiència de les cultures no occidentals i amb els éssers que poblen les aigües, els aires i les terres que compartim. La Terra és viva i en formem part; cadascú de nosaltres és una fulla del gran arbre del món. El món no és una suma d'objectes, sinó una comunitat de subjectes.

La crisi ecològica és a la vegada una crisi psicològica i cultural. Els murs que empresonen els embassaments són com els murs que la por ens ha fet bastir entre la ment i el cos, la raó i la intuïció, allò masculí i allò femení, la cultura i la natura, el que és diví i el que és humà. Els murs de la por generen estancament i desconfiança, dualismes i fonamentalismes. Els murs de contenció, com els del Pla Hidrològic, i els murs de manipulació informativa, com els que envolten els centres de poder, són aixecats i sostinguts a partir de murs més perillosos perquè són més subtils: els murs psicològics que ens separen del cor, de la natura i de l'inconscient. Podem obrir bretxa en aquests murs aprofundint en la nostra connexió amb la natura i mitjançant pràctiques d'expansió de la consciència. Superar els murs del dualisme és deixar que les aigües tornin a fluir lliures, renovant la vida del món natural i del nostre món interior (que són el mateix món, tal com tots els oceans són diferents a la vegada que en formen un de sol). I és redescobrir l'experiència primordial que va expressar a la darrera pàgina del seu llibre el poeta anglès D.H. Lawrence:

«Jo sóc part del sol, com els meus ulls són part de mi. Els meus peus saben perfectament que sóc part de la terra, i la meua sang és part del mar. No hi ha cap part de mi que existeixi pel seu compte, excepte, potser, la meua ment, però en realitat la meua ment no és més que un fulgor del sol sobre la superfície de les

PER ANAR MÉS A FONS

Diverses universitats dels Estats Units ofereixen cursos d'ecopsicologia. Els buscadors habituals d'Internet enumeren alguns professionals dedicats a l'ecopsicologia, cap d'ells al sud dels Pirineus, i només donen una pàgina web d'ecopsicologia en castellà (del mexicà Colectivo Ecosagrado, vinculat a la Universitat de Veracruz: www.uv.mx/evargas). L'ecopsicologia es va donar a conèixer a partir del llibre de Theodore Roszak *The Voice of the Earth* (1992), que reelabora algunes idees ja apuntades a *Persona / Planeta* (ed. Kairós, 1984). La millor introducció al tema és l'obra col·lectiva *Ecopsychology* (1995), coordinada per T. Roszak, M. Gomes i A. Kanner. A un nivell més teòric hi ha dues obres clau: *Nature and Psyche* (2001), de David Kidner, i *Radical Ecopsychology* (2002), d'Andy Fischer. Laura Sewall explora a *Sight and Sensibility* (1999) l'ecopsicologia de la percepció, tema sobre el qual hi ha una excel·lent obra en castellà, des d'un enfocament més filosòfic i literari: *La magia de los sentidos*, de David Abram (ed.

PARLEN LES PARAULES

- 'Psique', la paraula d'on deriva psicologia, significava en grec 'alè', l'aire que respirem i compartim, i d'aquí va passar a indicar 'ànima' o 'ment'. Ànima, del llatí *anima*, també significava originàriament alè, respiració. La paraula sànscrita *atman*, ànima, és l'arrel d'"atmosfera". Moltes llengües antigues vinculen l'ànima o la ment amb l'aire i la respiració. Etimològicament, la contaminació atmosfèrica és també contaminació psíquica.
- 'Humà' ve d'*humus*, sòl orgànic, terra viva. Som terra que camina, respira i parla. L'*homo sapiens* és una forma de terra (*humus*) amb un do especial per a saber i assaborir (*sapere*). Com més ignorem l'humus, més ens deshumanitzem.
- 'Matèria' en llatí significa fusta i ve de *mater*, mare. La fusta és la mare de tota matèria. Tota desforestació té quelcom de matricidi.
- 'Eco-', del grec *oikos*, és llar. L'ecopsicologia aspira a harmonitzar la nostra ment i la nostra respiració ('psi-que') amb la gran llar que és la Terra.

Entrevista a
Joaquim Coromines

TECNOLOGIA SOSTENIBLE

per Jordi Alemany

—De fa temps el teu treball ha estat relacionat amb la promoció de les energies i la tecnologia alternatives —bé, llavors en dèiem així—. D'on i com sorgeix aquest interès?

—Es va iniciar als EUA entre el 1973 i el 1975, on vaig poder veure algunes realitzacions, com les del New Alchemy Institut, de cases solars, de noves petites empreses que sorgien de grups universitaris del MIT i altres universitats, o de col·laborar amb el grup de Science for the People a Cambridge (MA).

—Quina ha estat l'evolució de la Tecnologia Alternativa a d'altres països?

—La gent que va participar en el seu naixement ha continuat treballant professionalment aplicant les idees de la Tecnologia Alternativa als EUA, Anglaterra, Alemanya, Dinamarca i Holanda principalment, sovint amb relació amb algunes universitats, com ara l'Open University o la d'Utrecht.

—I a Catalunya?

—A Catalunya molta de la gent que tenia aquestes idees es va aplegar al voltant del grup TARA i de revistes com *Alfalfa* i *Userda*. D'aquí van sorgir diversos grups que van crear estructures empresarials en aquesta línia i que avui no només perduren sinó que han assolit èxits importants. Sense ser exhaustius, podem citar entre les que encara perduren les empreses Trama (originàriament TaPS), BCN-

Cambrà Lògica de Disseny, les cooperatives Ecotècnia i SEBA (Serveis Energètics Bàsics Autònoms) o les associacions Can Chatarra, Ecoserveis, GCTPFNN i el Dia de la Terra. Algunes de les persones actives en aquella època avui estan treballant a universitats (UdLL, UAB), a ajuntaments, a l'ICAEN (Institut Català d'Energia), a Insula (International Scientific Council for Island Development) i fins i tot a la mateixa CE. A altres indrets d'Espanya també van sorgir grups semblants. Curiosament es pot constatar un buit generacional després d'aquests pioners fins a les generacions actuals.

—Creus que la societat, la nostra i la d'altres països, n'ha

copsat la importància?

—Sí, probablement a partir d'altres camins degut a la necessitat dels canvis propugnats per la Tecnologia Alternativa i també a la influència de les organitzacions que l'estan aplicant i fent-ne lobby.

—I les institucions acadèmiques, la universitat? I les administracions?

—Malauradament són molt poques les institucions educatives i públiques que ho promouen, malgrat que una de les seves funcions és anar pel davant de la societat i proporcionar la formació necessària. Un exemple és la pràctica inexistència de formació en energies renovables —abans «alternatives»— malgrat que hi ha empreses que hi treballen des de fa més de 20 anys.

—Darrerament tothom parla de sostenibilitat. Quina és

'alternatives' a 'sostenibles'?

—Jo parlaria de Tecnologia Sostenible, com ho fem de democràcia representativa o d'economia de mercat. De fet ja es parla d'energia sostenible. La utilització d'un terme com el que proposes ha de ser fruit d'un treball important al voltant d'ell, i per això considero més important que s'hi treballi —encara que sigui amb un altre nom— que no tenir un nom 'enregistat' però no actiu.

—Deslocalització d'empreses, forts impactes ambientals i rebuig popular a obres com el túnel de Bracons o el transvasament de l'Ebre... Com veus la situació actual?

—Fruit de la lògica del sistema —tecnològic, econòmic i polític— actual. Les empreses propietat d'un capital necessiten tenir beneficis importants; utilitzaran la tecnologia menys cara

que permeti la legislació i operaran en un entorn polític que els permeti pactar amb uns poders forts. Els objectius de la Tecnologia Alternativa són uns altres: són produir el que sigui útil o necessari, localment i amb la participació dels qui hi treballin i hi visquin a prop, sense malmetre el medi ambient, tot això per poder viure dignament del treball. Hi podríem afegir que l'entorn sociopolític hauria de procurar i garantir un principi bàsic d'estabilitat: que els beneficis repercutixin en els qui en rebin els perjudicis, i viceversa. Altrament, qui obtingui uns beneficis sense els perjudicis que sempre comporten sempre en voldrà més i els perjudicats no ho acceptaran.

—I a Catalunya? I a Europa?

—La dècada posterior al 1974 va veure aparèixer moltes iniciatives en la línia de la Tecnologia Alternativa. Després, els governs convencionals han preferit que els seus votants gaudeixin de l'esport, d'unes bones accions de la borsa i d'uns creadors d'opinió que els alliberin de les preocupacions i els confirmen que aquest és l'únic sistema possible, com s'ha demostrat després de la caiguda del mur de Berlín.

—I les perspectives de futur?

—La realitat és tossuda i la gent no és prou combativa. Els problemes detectats per la Tecnologia Alternativa són certs. Els poders —i la majoria d'institucions— tendiran a oposar-se a qualsevol 'alternativa' i aniran introduint els mínims canvis per mantenir l'*statu quo*. La gent anirà reaccionant a mesura que la tensió, conseqüència entre on som i on hauríem de ser, sigui insuportable, però deixarà de combatre tan bon punt s'hagin introduït unes mesures 'correctores' que li restitueixin unes condicions de moment acceptables. I així, per petites aproximacions, anirem posant pedaçs a la situació. Si així arribarem a la Tecnologia Alternativa —és a dir, a aplicar una tecnologia que integri una sèrie de valors acceptats en teoria per la nostra societat—, ja no ho sé. M'agradaria que fos així.

la teva percepció del concepte de sostenibilitat, de desenvolupament sostenible?

—És com la llibertat o la democràcia, però clarament és millor que tothom parli d'això que d'atacs preventius. En parlar de sostenibilitat almenys hi ha una cosa clara: la situació actual no és la desitjable ni potser la tolerable; cal millorar, i això és un canvi necessari però no suficient. Quan s'hi afegeix el 'desenvolupament' la cosa ja es complica, pel fet que aquest és un terme presostenibilitat utilitzat amb molta demagògia per assolir uns mals resultats. Malauradament molt pocs dels intel·lectuals, dels creadors d'opinió i dels contertulians dels mitjans de comunicació han treballat el context de la sostenibilitat. A vegades fins i tot n'han fet brometa, i de la fàcil.

—Creus que es fa un bon ús del concepte?

—De fet els conceptes treballats per la Tecnologia Alternativa són plenament actuals i en la línia d'altres, com els que has mencionat.

—Creus que hi té un paper a jugar la TA en un desenvolupament ecològicament sostenible i socialment equitatiu? Creus que és igualment útil als països empobrits?

—Si els països empobrits segueixen els camins de la tecnologia convencional ho passaran malament; hauran introduït una tecnologia que hauran de refer perquè la tecnologia no sostenible —ambientalment o socialment— no té futur i, a més, aquests països no podran externalitzar els costos que han externalitzat i continuen externalitzant els països industrialitzats, exportant residus, contaminació i riscos.

—Creus que fóra interessant d'actualitzar el nom de tecnologies

9ª FIRA per la TERRA

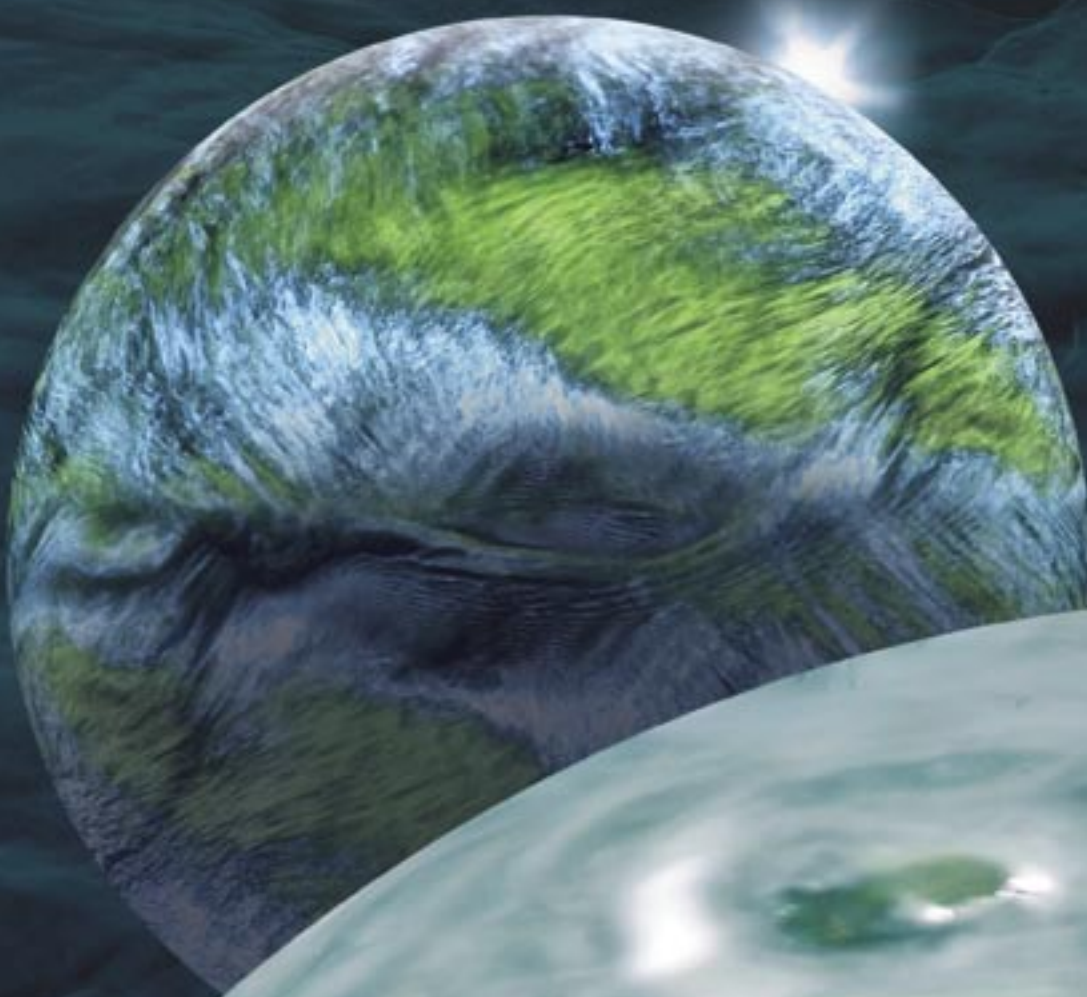

24 i 25 d'abril

Parc de la Ciutadella

Vine amb bus i metro de TMB

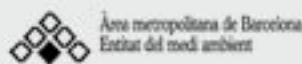
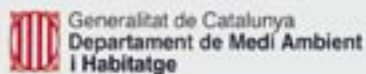
Ecologia
Compostatge
Espectacles
Solidarietat
Artesania
Energies renovables
Consum solidari
Salut
Creixement personal
Teràpies naturals
Productes ecològics
Educació ecològica

www.diadelaterra.org

amb el suport de:

organitza:

DE KLEINE AARDE - www.dekleineaarde.nl

El Rocky Mountain Institute de Colorado (EUA) és una ONG emprenedora sense ànim de lucre, dedicada a la recerca, la demostració i la promoció de l'eficiència energètica i de l'ús eficient dels recursos. El centre inclou un edifici d'habitatges i d'oficines, energèticament eficient, un centre de consultoria i de recerca, un departament de comunicació i un terreny de 957 acres (Windstar Land Conservancy) protegit per a la vida silvestre i l'agricultura.

L'Institut duu a terme recerca i elabora prescripcions polítiques en energia, aigua, protecció del clima, edificis i urbanització, innovacions empresarials, desenvolupament econòmic comunitari, etc. La disseminació dels resultats de la recerca es realitza mitjançant els serveis de consultoria a entitats públiques i privades, incloent-hi governs nacionals, institucions internacionals, organismes de les Nacions Unides, empreses grans i petites, governs i autoritats locals.

El treball de l'Institut es basa en la integració dels aspectes ambientals en els objectius i operativa de l'empresa. L'any 2000, l'Institut va fer públic el concepte anomenat 'Natural Capitalism' (www.natcap.org) per accelerar la disseminació de la seva filosofia.

Dades i realitzacions

Contacte: Marijke Kuipers, De Kleine Aarde, Het Klaverblad 1, Postbus 151, 5280 AD Boxtel, The Netherlands. Info@dekleinearde.nl.

Situació: De Kleine Aarde està situada a la població de Boxtel (30.000 habitants), a uns 30 km al nord d'Eindhoven. L'estació de Boxtel està a 2 hores en tren des de l'aeroport internacional d'Amsterdam (Schipol), o a 20 minuts des de l'aeroport d'Eindhoven, o a dues hores en cotxe, o tres en tren, des de l'aeroport internacional de Brussel·les.

Data de creació: 1973

Nombre de visitants a l'any: 19.000

Nombre equivalent de llocs de treball permanents: 23

Temàtiques ecològiques abastades: el centre és actiu en un ampli ventall de temàtiques sobre desenvolupament sostenible, però en especial ofereix experiència en el concepte de la petja global i sobre comunicació, energies renovables (eòlica, solar FV i tèrmica), agricultura ecològica, subministrament i estalvi d'aigua, residus sòlids i compostatge, construcció ecològica (nova i rehabilitació), menús sostenibles, protecció de la natura i gestió d'espais rurals...

Equipaments per a conferències i cursos: sales de conferències completament equipades (el solar *hall* per a 80 persones, a més de sales per a 35 i 10 persones), restaurant i habitacions *in situ* per a 20 persones (o 14 individuals), a més d'hotels i B&B a Boxtel.

Els millors exemples pràctics en el lloc

De Kleine Aarde és molt actiu en projectes pilot a l'entorn de la Petja Global, una eina de comunicació canadenca i indicador simple de sostenibilitat, desenvolupat sobre la base de recerques que relacionen els recursos, el consum d'energia i l'impacte ambiental amb les opcions de consum i les decisions institucionals. La petja calcula el nombre d'hectàrees necessàries per a suportar el consum d'una persona individual, una organització, una empresa o un municipi, fent servir la superfície de territori com a substitut del consum d'energia, de l'ús del sòl i de recursos, de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, etc. amb factors de conversió comunament acceptats. La petja no vol pas ser una eina de monitorització exacta, sinó més aviat una eina de comunicació i educació que és capaç de mostrar l'impacte ambiental total, posant de relleu temes clau en les opcions dels estils de vida i indicant àrees d'acció prioritàries.

Als Països Baixos, desenvolupat amb el suport de De Kleine Aarde, la ONG www.vooetenbank.nl permet calcular *on line*, a través d'Internet, la petja ecològica individual. Es tarda uns 5-10 minuts, i permet a la persona usuària identificar qüestions clau en el seu estil de vida. El sistema va ser posat en funcionament en col·laboració amb 8 municipis holandesos. En sis d'ells, les primeres campanyes sobre la Petja es varen dur a terme per explorar les possibilitats del model. Un ampli ventall de publicacions és avui a l'abast per a altres municipis, amb una base de dades de més de 20.000 petges individuals. El sistema permet que es puguin classificar les dades per codi postal i ser visualitzades en un mapa. L'objectiu és proveir d'una retroalimentació convincent als consumidors i als decididors, en base a dades i comportaments reals, per promoure canvis en els estils de vida cap al desenvolupament sostenible. Recentment s'han realitzat projectes pilot amb comunitats religioses i s'ha realitzat la primera petja d'una empresa holandesa.

ROCKY MOUNTAIN INSTITUTE – RMI - www.rmi.org

El Rocky Mountain Institute de Colorado (EUA) és una ONG emprenedora sense ànim de lucre, dedicada a la recerca, la demostració i la promoció de l'eficiència energètica i de l'ús eficient dels recursos. El centre inclou un edifici d'habitatges i d'oficines, energèticament eficient, un centre de consultoria i de recerca, un departament de comunicació i un terreny de 957 acres (Windstar Land Conservancy) protegit per a la vida silvestre i l'agricultura.

L'Institut duu a terme recerca i elabora prescripcions polítiques en energia, aigua, protecció del clima, edificis i urbanització, innovacions empresarials, desenvolupament econòmic comunitari, etc. La disseminació dels resultats de la recerca es realitza mitjançant els serveis de consultoria a entitats públiques i privades, incloent-hi governs nacionals, institucions internacionals, organismes de les Nacions Unides, empreses grans i petites, governs i autoritats locals.

El treball de l'Institut es basa en la integració dels aspectes ambientals en els objectius i operativa de l'empresa. L'any 2000, l'Institut va fer públic el concepte anomenat 'Natural Capitalism' (www.natcap.org) per accelerar la disseminació de la seva filosofia.

Dades i realitzacions

Contacte: Public Information, RMI, 1739 Snowmass Creek Road, Snowmass, CO 81654-9199, USA, +1 970 927 3851. outreach@rmi.org.

Situació: a les muntanyes rocalloses del Colorado, per damunt dels 2.000 m d'altitud, a uns 20 km des d'Aspen, 250 km a l'oest de Denver.

Data de creació: 1982

Nombre de visitants anuals: alguns centenars de visites físiques i entre 800.000 i 950.000 visites virtuals (Internet).

Nombre equivalent de llocs de treball permanents: entre 45 i 50 persones a Colorado, Washington DC i Hawaii.

Temàtiques ecològiques abastades: edificació verda, gestió de l'energia (incloent-hi política energètica, estalvi d'energia, planificació energètica), economia de l'hidrogen, desenvolupament local i renovació econòmica local, gestió i ús eficient de l'aigua, conservació de la natura, gestió d'entorns rurals, gestió sostenible d'empreses, enverdiment de la gestió d'administracions públiques, economia ecològica, minimització de residus, aprenentatge a distància, disseny d'enginyeria, sistemes de pensar holístics, etc.

Els millors exemples pràctics en el lloc

L'any 1992, RMI va fer néixer COMPETITEK, la seva primera empresa, i una de les primeres empreses nascudes a partir d'una entitat sense ànim de lucre. Des de l'any 1985, RMI havia anat publicant *Business Week* i anàlisis financeres que feien referència al futur econòmic de les empreses elèctriques, moltes de les quals estaven ficades en una greu situació financera, ja que no estaven en una posició de pagar i gestionar grans centrals elèctriques, en contra de la construcció de les quals RMI havia estat advertint de feia temps.

E-SOURCE es va desenvolupar com un servei d'informació per ajudar les empreses elèctriques i les autoritats públiques a sortir de les dificultats que tenien, mitjançant la promoció de l'economia eficient i sensible, i no pas les inversions en sistemes de generació i transmissió cars.

L'empresa va tenir èxit i la seva venda a Financial Times, l'any 1999, va proveir l'Institut amb notables fons econòmics. A la vegada va alleugerir de personal a RMI, ja que una part va passar a dependre del nou negoci, fent possible això que RMI pogués iniciar altres projectes intel·lectuals, com ara l'Hypercar.

Recerca i desenvolupament: l'arrencada d'Hypercar Inc.

La idea de concepte de l'Hypercar la va tenir Amory Lovins quan va participar a la Conferència de l'Acadèmia Nacional de Ciències sobre vehicles eficients, l'any 1991. Com que els cotxes convencionals aprofitaven solament l'1% de l'energia continguda en el carburant en força motriu per a moure el vehicle (la resta es malbaratava), RMI va decidir, l'any 1991, prescindir dels conceptes convencionals en disseny de cotxes, i imaginar el que podia ser un vehicle eficient repensant-lo des del seu inici. Això va menar al concepte d'Hypercar, un artefacte ultraaerodinàmic, amb un baix coeficient de resistència, accionat per un motor híbrid-elèctric, extraordinàriament compacte i intel·ligent. L'any 1993, l'Hypercar va guanyar el premi Nissan.

De cara a assegurar que aquest concepte no fos patentat per les grans companyies, que volguessin simplement evitar el seu desenvolupament per defensar els seus interessos creats, RMI va decidir posar aquest concepte en el domini públic, i així ho va fer l'any 1993. Així, un estudi de viabilitat realitzat conjuntament amb Lotus Engineering (UK) va fer l'any 1999 que l'equip de desenvolupament es transformés en una empresa, Hypercar Inc., que va recollir uns 5 milions de dòlars de capital privat, fent que RMI esdevingués un soci minoritari.

L'empresa va desenvolupar un prototipus de vehicle, fabricable sense cap mena de compromís, i es va guanyar el respecte i l'atenció de la indústria de l'automòbil, amb possibilitats de vendre llicències del seu disseny (veure www.hypercar.com). El disseny de l'Hypercar va guanyar el World Technology Award for the Environment (Premi Mundial de Tecnologia per al Medi Ambient) de l'any 2003.

El concepte d'Hypercar va conduir a l'adopció per part de la indústria de l'automòbil del concepte híbrid-elèctric. Avui RMI dedica els seus esforços a l'hidrogen com a carburant per a cotxes, incloent la recerca de la tecnologia, la cadena de subministrament i la logística i els aspectes econòmics.

Aquest és el contracte que garanteix que el subministrament elèctric de la 9a Fira per la Terra es fa amb energia elèctrica sostenible.

electra norte
PRODUCCIÓ I COMERCIALIZACIÓ
D'ENERGIA RENOVABLE

Electra Norte, empresa dedicada a la comercialització d'Energia 100% renovable, certifica que l'entitat:

DIA DE LA TERRA

en el punt de subministre:

**CAMPRODON 3 LOC
BARCELONA**

està consumint **ENERGIA VERDA**
recollida pel Sistema Electra Norte.

Per que consti a tots els efectes,
Lliurem el present certificat.

Lluís Díaz Díaz
DIRECTOR ELECTRA NORTE

Data d'emissió: 20 / octubre / 2003

Cada 22 d'abril es commemora l'aniversari de la celebració per primera vegada al món del DIA DE LA TERRA - 1970 (Earth Day - 1970). En aquella ocasió més de vint milions de nord-americans, més de deu mil escoles i més de mil universitats arreu dels Estats Units d'Amèrica participaren en el Dia de la Terra. Més de sis-centes mil persones participaren a la Fira Ecològica en plena 5a. Avinguda de Nova York, i moltes més persones participaren en d'altres activitats. Aquella gent va sortir al carrer, va pressionar el Congrés i va iniciar el modern moviment ecologista. El Dia de la

Terra de 1970 va ajudar a generar el suport públic que va menar que s'adoptessin les lleis d'Aire Net, d'Aigua Neta, d'Espècies en Perill, i de Protecció dels Mamífers Marins; també es va crear l'Agència de Protecció Ambiental dels Estats Units. El Dia de la Terra va ser fundat pel senador de Wisconsin, Gaylord Nelson, i va ser organitzat per Denis Hayes. Va ser la més gran demostració de base de tota la història dels Estats Units. Des d'aleshores va començar a celebrar-se el DIA DE LA TERRA cada 22 d'abril.

20 anys després, el 22 d'abril de 1990, 200 milions de persones a 141 països varen participar en el primer Dia de la Terra internacional. Milers d'activitats es varen realitzar arreu del món, que inclogueren manifestacions, plantades d'arbres, fires per la Terra, neteges de rius, actes culturals i altres iniciatives patrocinades pels governs. A molts països la campanya va exercir pressió als caps d'Estat perquè participessin personalment a la cimera de les Nacions Unides a Rio de Janeiro; una reunió, sense precedents, de nacions que varen tractar temes com ara el canvi climàtic i la pèrdua d'espècies arreu del món.

La campanya del Dia de la Terra 1990 als EUA va mobilitzar la gent per realitzar opcions individuals i col·lectives que reflectissin valors ambientals, i va eixamplar el suport popular a favor de nous canvis. Uns 70 milions de nord-americans i nord-americanes varen participar en els 40.000 esdeveniments que s'organitzaren de costa a costa. 1.800.000 persones es varen aplegar a Nova York i 800.000 persones varen trobar-se al Capitol Mall de Washington DC.

En el seu 30 aniversari, el Dia de la Terra 2000 va aplegar entorn de 500 milions de persones d'arreu del món i això va significar l'inici d'un nou mil·lenni de conscienciació ambiental i d'activisme. El tema de l'Energia Neta Ara! va ser la força central de les tasques d'organització tant als EUA com arreu del món. Amb la col·laboració d'activistes d'arreu del planeta, es va desenvolupar la campanya

www.diadelaterra.org

Per a demanar informació sobre l'Associació de la Terra

info@diadelaterra.org

firaperlaterra@diadelaterra.org

Entitat inscrita al Registre d'Associacions de la Generalitat de Catalunya amb el núm. 18.739

Poden participar-hi com a socis totes les ONG, col·lectius o associacions públiques que hagin incorporat, o tinguin en projecte fer-ho a curt termini, els Principis de Valdez. També s'admeten aportacions i col·laboracions a títol individual.

☐ Desitjo participar-hi com a voluntari

☐ Vull contribuir-hi amb una aportació econòmica**

☐ Vull subscriure'm a la revista **Dia de la Terra: 2 números l'any, 10 euros**

☐ Volem fer-nos socis

Nom.....

Adreça

Municipi..... Codi Postal

** Envia un xec a:

Núm. de compte corrent de Dia de la Terra: 3025 - 0001 - 10 - 1433021331

Associació Dia de la Terra Catalunya. Apartat de Correus 10145 - 08080 - Barcelona

E-mail: info@diadelaterra.org

LA SALUT, EN PERILL

Fa molts anys que estic involucrat en el món de la salut per mitjans naturals. Tant jo com moltes altres persones estem molt alarmats i profundament preocupats per les accions reguladores que els governs estan duent a terme a àmbit mundial en el terreny de la medicina natural. Es tracta d'una actuació sense precedents i, si no l'aturem, la gran majoria dels productes que avui poden adquirir-se lliurement als herbolaris i botigues de salut natural es prohibiran, amb el consegüent dany a la salut dels milions de persones que els usen i d'aquelles que poden necessitar-los en el futur i que, potencialment, som tots.

A més de malmetre greument la nostra salut, aquesta prohibició viola el nostre dret a escollir la forma de cuidar-la que preferim, més encara quan, pràcticament, impedirà l'exercici de la naturopatia; això, a més, significa que milers de professionals d'aquesta disciplina no podran exercir la professió a què s'han dedicat durant anys i perdran la seva feina. Els efectes encara van més enllà: un perill semblant plana sobre els herbolaris i els laboratoris que fabriquen productes naturals, ja que són tants els productes que es prohibirà fabricar i vendre que la seva activitat gairebé es veurà reduïda a productes d'alimentació, cosa que

n'ocasionarà el tancament de molts, i nombrosos acomiadaments. És un problema de repercussions transcendents per a tots i, si volem resoldre'l, crec que és essencial que tots ens unim i proclamem de forma unànime que no estem disposats a passar per alt aquest greu atemptat contra la nostra salut, aquesta profunda violació dels nostres drets fonamentals.

Tres directives amenacen seriosament la salut a tota la Unió Europea: la nova Directiva sobre Productes Farmacèutics (2001/83/CE), la proposada Directiva sobre Productes a base de Plantes Medicinals Tradicionals (modifica la Directiva 2001/83/CE pel que fa a plantes medicinals tradicionals) i la Directiva sobre Complementos Alimentaris (2002/46/CE). S'han elaborat sota el pretext de protegir els consumidors d'un suposat perill dels productes naturals i de facilitar la lliure circulació d'aquests productes entre els estats membres (les diverses legislacions de cada país en matèria de complementos dietètics fan que productes permesos en un país estiguin prohibits en un altre); malgrat això, tindran justament l'efecte contrari, com s'explica tot seguit.

La nova Directiva Europea sobre Productes Farma-

cèutics ha ampliat la definició de 'fàrmac', de manera que qualsevol substància que «resta-bleix, corregeix o modifica» alguna funció en l'organisme passa a ser considerada medicament farmacèutic i, com a tal, de venda exclusiva en farmàcies.

La Directiva s'aplicarà indiscriminadament a tots els productes presents a la Unió Europea que compleixin la nova definició, la qual cosa és completament abusiva, perquè tot el que ingerim, inclosos els aliments i l'aigua, modifica alguna funció en el nostre organisme, de manera que aquesta absurda definició convertirà en fàrmacs, fins i tot si altres directives europees existents consideren que no ho són, milers de productes que no hi tenen res a veure, com els complementos dietètics.

La gran majoria dels fàrmacs són compostos d'ús molt ocasional que se subministren només a persones malaltes per intentar alleujar els seus símptomes. Es tracta de substàncies químiques artificials i tòxiques que poden produir grans danys als qui les consumeixen. A més, el seu mecanisme d'acció artificial i agressiu no potencia els recursos de salut de l'organisme, sinó que sol debilitar-los. Aquesta elevada perillositat és la raó que fa que la seva venda es limiti a establiments especialitzats (les farmàcies). Contràriament, els complementos dietètics són preparats alimentaris constituïts per substàncies nutritives, protectores dels teixits i facilitadores dels processos fisiològics que es troben a la natura (en aliments, en plantes beneficioses...) i s'integren de manera beneficiosa en l'organisme, cooperant amb ell en les seves funcions i potenciant-ne la salut. Majoritàriament, s'extreuen de fonts naturals i es presenten en formes orgàniques, les mateixes en què apareixen a la natura, i que són molt més innòcues, assimilables i efectives que les sintètiques. Per tant, els complementos no són més perillosos que els aliments i, per descomptat, ho són molt menys que la major part de colorants, conservants... que la llei sí permet afegir als aliments; és pràcticament impossible fer-se mal utilitzant-los amb un mínim d'informació i sentit comú. A més, multitud d'estudis i molts anys d'ús professional i tradicional n'avalen la seguretat. De fet, segons l'Associació Americana de Centres de Control de Verins, els complementos dietètics són 2.550 vegades menys perillosos que els medicaments que es venen sense recepta, és a dir, que els menys perillosos dels medicaments.

Encara és més il·lògic el fet que els governs s'obsedeixin a regular, en contra de tota evidència científica, les úniques substàncies capaces de mantenir la salut en nivells òptims i d'evitar les cada cop més freqüents malalties degeneratives del nostre temps (càncer, alzheimer, diabetis, malalties cardiovasculars...) mentre permeten la lliure circulació de verins que destrueixen el cos i acaben amb la salut i amb la vida.

La contaminació de l'aire i l'aigua, les nombroses radiacions a què estem exposats, els hàbits de vida inadequats i la 'dieta normal' que les autoritats permeten i fomenten, constituïda per aliments empobrits i enverinats pels sistemes de producció i processament,

mantenen la major part de la població, sense que aquesta se n'adoni, en una perillosa situació d'elevat risc de malaltia crònica degenerativa. Els complementos dietètics no només proporcionen un formidable estat de salut i benestar en el present sinó que prevenen, milloren i/o curen aquestes i altres moltes malalties, i ho fan sense produir efectes secundaris. Resulta macabre que es vulgui sotmetre a regulacions tan estrictes substàncies d'aquesta naturalesa, sobretot quan el menjar escombraries, colorants, alcohol, conservants, tabac, aliments refinats (sucre blanc, pa blanc, brioixeria industrial...), laminadures que es donen als nens, etc. circulen lliurement, se'n fa publicitat i, fins i tot, es recomanen; qualsevol d'aquests productes comporta un perill potencial molt superior al dels components dietètics (molts complementos són del tot inofensius fins i tot en dosis enormes, molt superiors a les que ningú recomanaria mai).

Davant d'una conducta tan sumament incomprensible per part de les autoritats, és impossible pensar que les veritables raons d'aquestes mesures siguin les que s'han declarat ni, per descomptat, que tinguin per objectiu beneficiar la població. A la pràctica, l'efecte d'aquesta regulació serà prohibir els productes naturals, ja que gairebé cap laboratori fabricant disposa de les instal·lacions que la llei exigeix per a fabricar medicaments (ja que són del tot innecessàries per a produir complementos dietètics) i els pocs que en tenen no poden permetre's, ni remotament, el desemborsament milionari que requeriria el pagament de les llicències de registre farmacèutic per a tots els seus productes i l'elaboració dels costosíssims dossiers de seguretat que es demana als medicaments, però que no tenen cap sentit en el cas de productes alimentaris. Només un reduïtíssim nombre de substàncies, les que es recullen a la 'llista positiva' de la Directiva Europea sobre Productes Alimentaris, estaran disponibles

i, segons els 'criteris de seguretat' que se suggereix aplicar, només en quantitats ridícules, del tot insuficients per a obtenir els beneficis que els complements dietètics poden brindar-nos. A més, s'han exclòs de la llista la immensa majoria de les formes de les substàncies permeses i, 'per algun motiu', s'han deixat les més tòxiques, sintètiques i menys assimilables, que són justament les que es venen a les farmàcies.

Només en la primera fase d'aquesta directiva, unes 300 vitamines i minerals, formes d'ells i substàncies relacionades amb ells es prohibiran, cosa que implicarà la retirada massiva d'uns 5.000 productes naturals presents al mercat europeu (la directiva és d'aplicació forçosa a partir de l'1 d'agost de 2005, però els laboratoris hauran de començar a retirar els seus productes des de molt abans per poder estar completament adaptats a la nova legislació en aquesta data).

Això ens dona una idea de fins on podrà arribar el seu efecte devastador quan, en properes fases, la directiva s'apliqui també a la resta de complements dietètics presents al mercat: aminoàcids, àcids grassos, enzims, fibres, probiòtics... En el cas de les plantes, cap podrà vendre's fora de les farmàcies i, tot i així, la Directiva Europea sobre Productes a base de Plantes Medicinals Tradicionals estableix que només aquelles de les quals es coneixgui un ús de 15 anys a la Unió Europea i 30 anys en qualsevol lloc del món podran evitar els costosos tràmits requerits per a la seva costosa comercialització com a medicaments, cosa que deixarà fora un munt de plantes de propietats extraordinàries i la seguretat de les quals està avalada per un ús mil·lenari en altres parts del món simplement perquè, a la Unió Europea, van començar a usar-se fa menys de 15 anys. En tot cas, un producte natural venut com a medicament corre el risc, més que probable, de multiplicar el seu preu varies vegades i, fins i tot, de ser expedit només amb recepta mèdica.

Crec que és fàcil preveure les terribles conseqüències que aquesta prohibició tindrà sobre els llocs de treball i l'activitat de laboratoris i herbolaris, així com sobre els consumidors que usen aquests productes per mantenir-se en forma i suportar les seves malalties (en l'actualitat, moltes persones que patien malalties greus per a les quals no existeixen altres solucions han aconseguit mantenir-les sota control i portar una vida normal gràcies als complements), cosa que originarà un gravíssim problema social i de salut pública. Aquestes prohibicions, tan nocives per a tota la població, només beneficien la indústria farmacèutica, un gegant econòmic la influència del qual abasta les nacions de tot el món i el negoci de la

qual, el negoci de la malaltia, deixaria de ser tan lucratiu si la gent consumís regularment productes naturals, ja que emmalaltiria molt menys i a edats molt més avançades. Per exemple, si una persona desenvolupa una deficiència d'algun dels oligoelements prohibits en totes les seves formes per la directiva de complements alimentaris, es veurà obligada a medicar-se i a patir la resta de la seva vida una malaltia els efectes de la qual s'agreujaran amb el pas del temps (més les noves malalties ocasionades per la presa continuada de fàrmacs i per a les quals se li prescriuran més fàrmacs), ja que l'única manera de corregir els problemes produïts per la deficiència d'un mineral o de qualsevol altra substància essencial és proporcionar a l'organisme aquesta substància.

És d'una crueltat atroz obligar les persones a sotmetre's a una experiència tan dolorosa i deshumanitzant i al desemborsament que comporta quan ambdues coses poden evitar-se fàcilment mitjançant la presa d'un complement dietètic econòmic i inofensiu. Davant accions similars als Estats Units, Linus Pauling va denunciar la manipulació de la informació per interessos econòmics i polítics i va assenyalar: «Milers de milions de dòlars i milions de vides estan en perill degut a aquesta despietada campanya per a sotmetre la indústria de la salut i convertir-la en marioneta d'un sistema legislatiu per esforços de conxorxa»; resulta també eloqüent el comentari del doctor Julian Whitaker: «No deixo de sorprendre'm pel comportament irracional de les autoritats, les quals, en lloc de defensar la salut del poble, són una veritable amenaça per al poble».

A més del que he exposat, les regulacions impliquen altres violacions de drets humans: des de fa dècades, els governs han ocultat al públic l'existència dels complements dietètics i els beneficis que se'n poden obtenir, en contra de la seva obligació ètica i legal de difondre tot allò que pugui beneficiar la salut de les persones; de fet, aquests productes s'han perseguit i prohibit injustificadament; se n'ha dificultat l'accés i, en ocasions, s'ha difós informació falsa sobre la suposada perillositat d'aquestes substàncies, bo i dient que

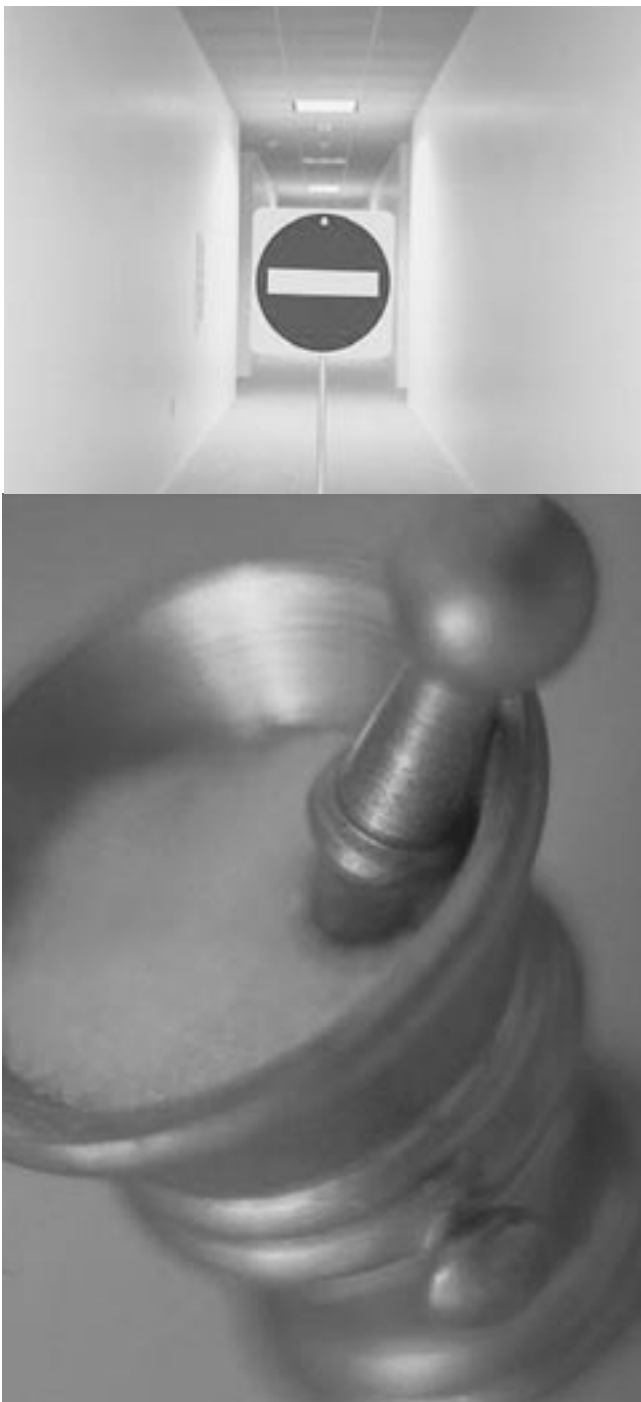
es consumeixen massa vitamines, quan la realitat és justament la contrària (pràcticament tota la població pateix deficiències nutricionals com a conseqüència, en gran mesura, de la 'dieta normal' que les autoritats defensen i recomanen).

A més d'exposar la gent a un perill innecessari, que no ha fet altra cosa que incrementar els seus sofriments, l'ocultació de la informació sobre les opcions naturals viola els drets a la informació i a la llibertat d'elecció dels ciutadans i crea un monopoli de la indústria de la salut controlat per les companyies farmacèutiques, cosa que obliga la població a tornar-se físicament, psicològicament i econòmicament dependent d'un únic sistema que no potencia la seva salut i només ofereix 'solucions' perilloses, enormement costoses i excessivament ineficaces per a les seves malalties.

Si l'intent de destruir les alternatives naturals té èxit, patirem a escala mundial una dictadura de la salut en la qual uns pocs actuaran com a amos absoluts de la salut i la malaltia dels altres, decidint el que cada persona pot o ha de prendre i quan ha de fer-ho, en funció dels seus propis interessos. A més, hem de tenir en compte que qualsevol regulació posa en perill la salut al món sencer, perquè tractats internacionals obliguen les nacions a adoptar criteris similars en matèria de comerç. Així doncs, es tracta d'un conflicte global que requereix que tots els ciutadans del planeta ens unim més enllà de les nostres fronteres.

Diverses associacions ja estan lluitant activament a tot el món, i obtenen èxits a més, però necessiten suport. Pots col·laborar en la causa de moltes maneres; [aquí només tinc espai per a dir-ne algunes]. Primer de tot, difon la informació que aquí dono, en tots els àmbits possibles. En segon lloc, col·labora amb l'Alliance for Natural Health, que està duent a terme la major i més forta campanya europea i mundial, amb accions legals precises i eficaces. Tanmateix, el procés legal és llarg i costós i es necessiten urgentment donacions per tal que pugui seguir el seu curs; a més, l'Association for Natural Health (Associació per a la Salut Natural) està construint una base de dades de persones, empreses i organitzacions que vulguin donar suport a l'acció legal. També serà benvinguda qualsevol altra proposta o ajuda que puguis

oferir. Pots informar-te àmpliament sobre tots els aspectes de la legislació europea i de la campanya de l'Associació per a la Salut Natural a www.alliance-natural-health.org. La pàgina s'està traduint al castellà; si tens problemes amb l'anglès, pots adreçar-te a mi (carlosv@wanadoo.es).

Cal que escriguis a les personalitats i institucions corresponents, explicant-los el problema i mostrant la teva preocupació. Digues que no votaràs més els partits que no s'impliquin amb el problema i insisteix fins que obtinguis una resposta satisfactòria. Són molt més eficaces cartes individuals que no pas una de sola amb moltes signatures. Pots establir contacte amb els senadors i diputats que tenen càrrecs específics, com el president del Senat Espanyol. Pots trobar-los a les pàgines web del Senat, www.senado.es, i del Congrés, www.congreso.es. Per adreçar-te als eurodiputats espanyols, trobaràs informació a www.europarl.es/parlamento/diputados/default.htm; trobaràs la manera d'adreçar-te a qualsevol eurodiputat a www.europarl.eu.int/members/es/default.htm. Disposes també del telèfon de la Unió Europea d'atenció als ciutadans, de trucada gratuïta des de dins de la UE: 00 800 67 89 10 112, o pots adreçar-te a les oficines del Parlament europeu a Espanya; p. ex. a Barcelona: Oficina del Parlament Europeu (passeig de Gràcia, 90, 1r; 08008 Barcelona; tel. 93 272 20 44; epbarcelona@europarl.eu.int). Fes arribar també les teves queixes i reclamacions al Ministerio de Sanidad y Consumo, al Defensor del Pueblo Español o a la Agencia Española de Seguridad Alimentaria.

[Us recomanem també entrar en contacte amb la Plataforma per a la Defensa de la Salut Natural, de creació recent: Secretaria tècnica, srta. Ana Marco - Tel. 934 573 071 - Fax 934 590 283 - E-mail: plataformasaludnatural@hotmail.com]

Som moltíssims els milions de persones a tot el món a qui aquesta situació preocupa de debò i això ens dóna un poder immens; el pànic s'ha estès entre els grups de poder perquè saben que, si la gent comença a assabentar-se massivament del que està passant i que existeix una solució real al problema, serà impossible aturar-nos i evitar la nostra victòria. Us animo a tots i a totes a compartir aquesta alegria i a seguir la lluita amb tota la vostra força.

GLOSA CONTRA LA INFÀMIA

Som mallorquins a Barcelona
que vos venim a glosar
sa pena i es mal estar
que el senyor Matas mos dóna.

Aquest homonet no veu
que tot allò que proposa
no fa bé sinó destrossa
i fa mal a tot arreu?

Que m'estim més una somera
que tenir per governants
a persones tan ignorants
com en Matas i sa costitxera.

Que de Menorca a Formentera
es nostro Govern Balear
ha decidit de tornar
es català cap enrere.

Una ràdio han censurat
per ser en llengua catalana,
però a mi ningú m'engana
i no pens quedar aturat.

I sa llengua està de dol
amb una gent com aquesta
renegada i poc honesta
com es conseller Fiol.

I jo vull dir al president
que escolti aquesta glosa,
que l'engegarem defora
si mos posa més ciment.

Aquests que han volgut sa guerra
volen fer una autopista
i m'acusen de terrorista
per defensar sa nostra terra.

No volem més cinturons
que enrevoltin sa ciutat
i combatrem tots plegats
maldament posin sancions.

Maria Antònia Munar
t'has venut en el Dimoni;
no estimes es patrimoni
d'es que te varen votar.

On sou sor Tomasseta?
Veniu-mos a salvar
perquè en Matas i na Munar
no destrossin sa roqueta.

Tant si ets d'Andratx o d'Artà,
de Pollença o Son Cervera,
de Santanyi o Capdepera
tots sa terra hem de salvar.

Llengua, cultura i terra,
democràcia di drets humans,
eminint-mos tots germans
des de la mar fins sa serra.

LA DOBLE MORAL DEL NEOLIBERALISME

La fi de la guerra freda i de la confrontació ideològica entre blocs han centrat encara més el debat en el vessant de la rendibilitat econòmica en un món unipolar, la qual cosa ha comportat la consagració del model neoliberal. Els esdeveniments més recents, com l'atac criminal de l'11-S a Nova York; les dificultats dels estats de dret per compaginar la lluita contra la criminalitat supranacional des del respecte als drets humans amb l'aplicació d'actuacions judicials i policials garantistes; la denúncia de la degradació del medi ambient en l'última Cimera de la Terra a Johannesburg; els grans fluxos migratoris multiculturals i multiètnics que afecten tots els continents; l'agressió a l'Iraq per part de diversos estats occidentals i l'actual procés de *reconstrucció*(?) segons Estats Units –EUA– quantificat en la recent conferència de donants a Madrid; els gravíssims escàndols en la gestió de nombroses empreses transnacionals –ETN–... són fets que destaquen pel seu fort rerefons econòmic en el concert mundial.

Tot i el sarcasme que significa l'actual crisi, en tots els àmbits, del concepte de multilateralisme hegemònic, garant del model neoliberal basat en la desregulació, resulta que aquest sistema es caracteritza per la diversitat d'organismes econòmics multilaterals amb la missió d'incidir normativament en l'economia global. En destaquen els bessons de Bretton Woods: el Fons Monetari Internacional –FMI– i el Banc Mundial –BM–. A més de diversos organismes regionals reguladors com són el Banc Interamericà de Desenvolupament –BID–, el Banc Asiàtic de Desenvolupament –BASD–... i sobretot l'Organització Mundial del Comerç –OMC–, autèntic estendard del model neoliberal i que és el substitut del GATT –Acord General sobre el Comerç i els Aranzels– de l'any 1948, després de la Ronda Uruguai (1986/94) l'any 1995. L'OMC té per objectiu proporcionar el marc institucional referencial a les polítiques comercials dels seus 150 països membres, o, el que és el mateix, del 97% del comerç mundial. És on estan dipositades les esperances de consagrar el nou ordre mundial.

El comerç ha esdevingut el motor de l'economia mundial i pràcticament tots els actors internacionals –alternatius, o no, al model neoliberal– el mantenen com l'eix vertebrador de les seves propostes de desenvolupament econòmic i en les estratègies d'eradicació de la pobresa. Les discrepàncies rauen en les normes que l'han de regular per tal d'establir quins són els límits dels beneficis i si aquests han de ser simètrics per a tota la comunitat internacional.

El salt qualitatiu que suposa la superació del GATT i l'arquitectura multilateral que regeix l'OMC li permeten regular competències que fins ara eren exclusives dels estats –alimentació, medicaments...– i finalment ha passat a regular fins i tot els serveis. El servei és una activitat econòmica que ho abasta tot, des de la banca a les assegurances, des de la sanitat a l'educació, des de l'assistència tècnica al subministrament de l'aigua, la llum o el gas –seria interessant reflectir la incidència de la liberalització d'aquests serveis en les deficiències energètiques del Silicon Valley (que Schwarzenegger ha promès solucionar), i els talls de subministrament elèctric als EUA i al Canadà d'aquest estiu passat, i més recentment a la Itàlia de Berlusconi, per tal d'establir-ne les responsabilitats finals i les seves conseqüències... Tots aquests serveis són ara competència de les ETN. Així, l'OMC s'ha anat convertint en l'autèntic poder fàctic del comerç mundial a través dels seus òrgans d'experts que sancionen les disputes –encara que estiguin emparades pels parlaments nacionals–. A més, les seves resolucions són vinculants –tot i que moltes vegades es fan sense la participació d'algun dels països afectats–, pel que obliguen els parlaments a legislar segons els interessos del mercat internacional. Així, les principals ETN es converteixen en uns agents altament condicionants de nombrosos òrgans executius presents i futurs. Cal tenir present que moltes ETN tenen partides superiors a pressupostos estatals i els organismes de control oficial poden estar molt allunyats de la seva arquitectura financera, la qual cosa els permet actuar amb gran llibertat i escàs control fiscal. Situació que el mateix Adam Smith denunciava alertant els governs que anessin en compte per tal de garantir l'interès públic davant dels instints comercials privats. La paradoxa de l'actual estratègia de

L'OMC és que si s'apliqués amb pulcritud l'afany desregulador i la retirada de l'estat fos la proposada pels acords de l'Agenda del Desenvolupament per a la Liberalització Comercial, o Ronda de Doha, s'impedirien les bases de sortida de la situació de miratge econòmic que van viure els tigres asiàtics a la dècada dels 90 i que la mateixa OMC posava com a model de desenvolupament gràcies a les seves doctrines.

A la darrera Cimera Ministerial de l'OMC a Cancún (Mèxic) es pretenia posar en comú l'estat de les diverses rondes negociadores parcials –alimentació, accés als medicaments genèrics per part dels països menys avançats (PMA)– tal com s'havia acordat a la Ronda de Doha del 2001, i avançar cap a l'obertura dels mercats internacionals desenvolupant els anomenats punts de Singapur. L'objectiu final d'aquestes rondes és establir un catàleg, un acord marc, universal per tal de desregular el comerç en l'horitzó del 2005. Evidentment, la Unió Europea –UE– no està pas al marge d'aquesta política desreguladora, sinó que l'afecta considerablement, sobretot en la Política Agrària Comunitària –PAC–, la qual va centrar gran part dels debats a la Cimera Ministerial de Cancún. Concretament en l'apartat de les subvencions a les exportacions que practiquen tant la UE com els EUA, les seves polítiques *dumping* –la introducció en els mercats aliens de productes per sota del seu cost real–; igualment es va debatre en matèria de salut i serveis.

Concretament la UE va haver de donar nombroses explicacions per la seva política de subvencions a la PAC. La Comissió Europea –CE–, per exemple, subvenciona a una mitjana de 3 \$ USA diaris cada vaca per a la comercialització internacional dels seus derivats amb l'objectiu de mantenir la continuïtat d'un fictici sector primari –on cada any abandonen l'agricultura entre 150.000 i 200.000 camperols–, dins el mercat mundial. Les subvencions –autèntic element distorsionador del lliure mercat, pels mateixos neoliberals– no es destinen a la millora de l'explotació o al mercat intern en el sentit estricte. Cal tenir present que el 50% del pressupost de la CE és per a subvencionar la PAC. La justificació política dels comissaris europeus és que s'han d'igualar els ingressos del sector agrícola amb els de la indústria o els serveis. Però aquesta teoria política es contradiu amb la realitat econòmica que destina el 80% de les subvencions al 20% del sector agrícola. I no és precisament la petita explotació, ni tan sols la familiar, la que rep tan substanciosa subvenció, sinó que són les ETN destinades a comercialitzar els excedents –en realitat un possible frau, amb semblances al cas del lli espanyol de l'època de la ministra Loyola de Palacio, en què la vicepresidenta de la Comissió Europea va haver de superar diversos interrogatoris del Parlament Europeu i del comissari Franz Fischler, el qual es va comprometre, l'any 1999, a fomentar l'ajut directe als agricultors sense passar per les indústries de transició per tal d'evitar possibles irregularitats– i les indústries agroquímiques les que se'n beneficien i que a més mantenen relacions de proximitat amb els governs

estats, òrgans supervisors de l'operació.

Es calcula que els EUA i la UE gasten 1.000 milions \$ USA diaris en subsidis agrícoles –sis vegades més que els fons destinats a l'ajut internacional–. Només un exemple: el pressupost de Mèxic, entre el 1982 i el 2002, per donar suport a l'agricultura, ha baixat del 12% al 3,5%. En el mateix període, als EUA les subvencions s'han elevat un 300%, de les quals s'han beneficiat bàsicament les grans ETN americanes de serveis i les químiques. Per tot això la situació del sector agrícola és d'amenaça per la mateixa política de subvencions estatals o regionals. Aquest fet a més pot condicionar la seguretat alimentària d'Occident, ja que si es produís un abandonament massiu del sector agrícola aquest quedaria en mans dels països no industrialitzats o es consagraria l'obertura per als transgènics, d'incertes conseqüències dietètiques. I com que les negligències polítiques del tipus d'encefalopaties espongiformes no són patrimoni de ningú no és aconsellable deixar el monopoli alimentari només als països no industrialitzats o a les ETN. Pel que el debat sobre el sector agrícola –subvencions, aranzels i polítiques *dumping*– es presenta com el principal cavall de batalla en els ja més que considerables retards que s'havien d'haver superat el març passat, per tal d'assolir consensuadament l'agenda del 2005 entre els diversos grups d'interessos de l'OMC.

En l'apartat sanitari a la Ronda de Ginebra d'aquest passat agost, després d'un any de retard, es va aconseguir tancar un acord per tal de facilitar l'accés dels medicaments genèrics per al tractament de malalties com la SIDA, la malària o la tuberculosi, als PMA. A més a més a Doha s'havia arribat a l'acord tàcit d'anteposar la salut pública als interessos de les ETN, però malgrat aquest avenç els Països en Vies de Desenvolupament –PVD– i les associacions civils denuncien que l'excés de burocràcia, imposada pels EUA, fa inviable l'accés real de genèrics als PMA.

En les inversions, competències i serveis el debat s'ha centrat en si les ETN han de tenir el mateix tractament fiscal que les empreses domèstiques. També es demana més transparència, principi fonamental en les democràcies, sobre la contractació pública. I l'eliminació dels aranzels, tal com pràcticament s'acaba de produir en el tèxtil.

Tot i que l'objectiu de la Cimera de Cancún no era materialitzar cap acord, no sembla que les conclusions siguin gaire satisfactòries per a cap dels actors participants. Més aviat Cancún ha sigut un fre en l'agenda dels objectius del 2005. Els únics que han manifestat públicament la seva satisfacció pels resultats han sigut algunes de les entitats civils del Nord. Ni els països industrialitzats, ni els PVD, ni les entitats del Sud han fet públic cap comunicat oficial de satisfacció pels resultats de Cancún; més aviat s'han mostrat decebuts per l'aturada, que ara la UE pretén reimpulsar. Prova d'això és que la mateixa OMC ha buscat una relació de partenariat amb les finestretes concessionals del BM i l'FMI per tal d'aconseguir unes normes internacionals per al comerç al 2005 i recuperar els retards, de manera que s'integri els PVD en l'economia mundial tal com es va pactar a l'Agenda del 2001. I fins i tot accepta la presència declamatori d'organismes de l'ONU –UNICEF, PNUD, OMS– i de les principals agències humanitàries, incloent retòricament clàusules socials i mediambientals que ja sembla que ningú podrà o voldrà complir pels costos que comporten.

Per la qual cosa tot sembla indicar que el debat final se centrarà cap a quin és el límit de la rendibilitat econòmica d'un món unipolar. La posada en comú dels temes de la Ronda de Doha que ha significat Cancún no garanteix la fumata blanca per a millorar les regles del comerç mundial al 2005. En primera instància pels considerables retards en les mateixes agendes sectorials d'agricultura, sanitat, serveis... I, en segon lloc, perquè hi ha unes greus mancances a l'hora d'acostar posicions. Ni les ETN estan disposades a fer concessions en els seus beneficis, ni els G-20 plus –agrupació recent i heterogènia dels PVD més poblats (Índia, Xina, Sud-àfrica i Brasil...) i amb més veu a l'OMC– estan disposats a un compromís en el repartiment de les càrregues i de respecte a la propietat intel·lectual, sinó que proposen una ruptura de l'actual situació i de l'estructura d'opacitat de l'OMC. Postures que inicialment semblen difícils de reconciliar tenint en compte, a més, l'actual asimetria prooccidental de l'OMC, que sembla més encaminada a perpetuar el multilateralisme hegemònic [sic], emparant-se en la regulació dels llocs clau del comerç, que a crear una autèntica xarxa simètrica en les relacions comercials mundials. Situació que va en detriment de conceptes com el de justícia universal, l'eradicació de la pobresa, la seguretat alimentària, l'accés directe i universal a l'educació, la salut... O, el que és el mateix, es llega una actuació de desenvolupament integral d'abast mundial, en la qual cada dia és més injustificable la relació esbiaixada de 3:1 –se subvenciona el bestiar amb 3 \$ USA diaris mentre uns 1.500 milions de persones viuen a raó d'1 \$ USA diari–. Situació d'una greu immoralitat, tot i que hi deu haver alguna expectativa de canvi, naturalment de base quantificable, quan una entitat com el BM –gens sospitosa de propostes de canvis socials radicals en les relacions internacionals– considera que 144 milions de persones podrien sortir de la pobresa extrema l'any 2015 tan sols ajustant les actuals desigualtats en els intercanvis entre els PMA i els països industrialitzats. La possibilitat d'aconseguir-ho és més propera si és fruit d'una actuació efectiva i de consens internacional des dels òrgans legislatius i executius dels estats, autèntics codificadors de la sobirania popular, que si prové dels mateixos organismes multilaterals esbiaixats com són el BM, l'FMI, l'OMC... –tot i el fort component estatal en els seus òrgans de gestió–. Pel que les actuals polítiques necessiten deixar de banda la subsidiarietat econòmica, el clientelisme –posant al seu lloc les ETN– i fomentar el multilateralisme real. Recuperant el mandat polític d'equilibrar els desajustaments econòmics, socials i culturals, creats per l'incipient mercat universal, a través d'una intervenció efectiva de l'estat per tal de garantir la cohesió social. Tot i que si s'incrementa la retirada dels estats, en els seus deures a l'hora d'implantar els drets de segona generació –l'actual proposta del Tractat Constitucional europeu no els prioritza–, sempre ens quedarà la complementarietat del Fòrum Barcelona-O4, altrament conegut com a *Fòrum de les Cultures*, amb socis i patrocinadors com Coca-Cola, Endesa, Iberia, Telefónica, Nestlé... per anar debatent sobre models alternatius al neoliberalisme i al multilateralisme hegemònic.

Montserrat Barrio –postgrau de Medicina Tropical i presidenta d'Actuació de Solidaritat Integral (ASI)– i Esteve Roca –màster d'Acció Solidària de la UE i secretari d'ASI.
ACTUACIÓ de SOLIDARITAT INTEGRAL –ASI–

MOGUDES GLOBALS

Els 187 governs amb representació a la 7a conferència del Conveni de Diversitat Biològica (CBD) celebrada a Malàisia han establert diversos acords, entre els quals destaca la creació, el 2010, d'una xarxa global d'àrees protegides per a la terra i, el 2012, per als oceans. Un altre dels acords aconseguits a la Cimera ha estat la consideració dels pobles indígenes i comunitats locals com a actors clau en el procés de la presa de decisions. La protecció dels oceans ha estat un tema central: així com l'11% de les zones continentals estan protegides, només ho està el 0,5% dels mars, on la pesca d'arrossegament causa estralls. Els ecologistes pretenen que l'ONU aprovi una normativa que protegeixi els mars d'aquest tipus de pesca. En relació amb la Cimera, els ecologistes temen que la falta de compromisos concrets converteixi els acords en paper mullat. (Canal Solidario, 2004)

Més de cent persones procedents de 20 països dels cinc continents, representant associacions i xarxes antinuclears, es van trobar a Linz (Àustria) al voltant del simposi 'Per un futur clar: estratègies per a un món sense la bogeria nuclear' (5 i 6 de novembre del 2003). Es va acordar crear la Plataforma Internacional per a un Futur Lliure de Nuclears i reunir-se, un cop l'any, a Linz. També es van acordar iniciatives conjuntes contra els projectes de noves centrals nuclears a Finlàndia, països de l'Est d'Europa, l'Índia, Argentina, i contra un nou programa nuclear a França. També hi va haver acord a oposar-se a la proposta del Govern espanyol d'incloure el Tractat pronuclear EURATOM a la Constitució Europea. Així mateix, es va adoptar un clar posicionament contra l'ITER. El Grup de Científics i Tècnics per un Futur No Nuclear –GCTPFNN–, veterana organització antinuclear catalana, va ser l'única organització de la Península Ibèrica present a Linz. (Font: GCTPFNN)

En el mes d'octubre Barcelona va acollir un congrés internacional de Bancs de Temps, amb la participació d'entitats d'Estats Units, Portugal, França i Anglaterra –on aquestes associacions estan fortament arrelades–, i també de la resta d'Espanya, amb l'objectiu d'intercanviar experiències. Un banc de temps és una borsa de favors en què pot participar qualsevol persona que necessiti ajut de qualsevol tipus a canvi d'oferir un altre servei. Aquest tipus d'entitats es troben en plena expansió, i a l'Argentina de la gran crisi econòmica han constituït una bombona d'oxigen de solidaritat i intercanvi. A casa nostra poden constituir, entre altres coses, una eina per a afavorir la integració dels nous immigrants. (Font base: *La Vanguardia*, 21 novembre, 'Vivir en barcelona', p. 7)

COSES DE CASA

Catorze cooperatives d'oli i arròs de les comarques del Baix Ebre i del Montsià han signat un acord per a convertir en electricitat els residus que produeixen,

cosa que implica la posada en marxa d'una planta de generació a Santa Eulàlia. Les cooperatives de les Terres de l'Ebre produeixen anualment 25.000 tones de residus d'oli –restes de pell i del pinyó de l'oliva– i 7.000 d'arròs –principalment closca– que, segons les previsions, permetran alimentar una planta de 4,5 megavats. (www.neptuno.net)

El riu Ebre està lluny de ser un riu net i saludable. En els seus sediments no només s'acumulen metalls pesats i productes tòxics procedents d'èpoques passades, sinó que en les aigües de la seva conca se segueixen vessant productes tan perillosos com el DDT, prohibit des de fa 27 anys –paradoxalment, algunes empreses disposen actualment de permisos de vessament de DDT emesos per la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre–. També s'han trobat mercuri i brom a l'Ebre. De fet, els sediments d'aquest riu i el seu afluent el Cinca es troben entre els que presenten major concentració de mercuri a Europa. (*El País*, 28 desembre 2003, p. 31)

El Govern català o, més concretament, el PSC, ha decidit de forma irrevocable continuar l'eix Vic-Olot, això sí, després d'haver-hi introduït modificacions per tal de reduir-ne l'impacte ambiental. El conseller Joaquim Nadal va admetre reticències des de Medi Ambient, però va concloure que, un cop pres l'acord, tot l'equip de Govern l'assumia com a propi. No van quedar gens contents amb les seves conclusions els socis d'Esquerra Republicana i Iniciativa per Catalunya, que havien inclòs l'oposició a l'eix dins la campanya electoral. Han deixat clar que d'assumir l'acord com a propi, res de res; han denunciat l'actitud impositiva del PSC i fins i tot han participat recentment en mobilitzacions ciutadanes en contra de l'obra. (Fonts diverses)

Riu Ebre

L'HOLOCAUST DEL TERRITORI

Les primeres ponències presentades per al Debat Costa Brava, que tenen lloc aquest març i abril en diverses poblacions de Girona, alerten de la insostenibilitat de l'actual model turístic i dels perills d'un creixement urbanístic desmesurat i aposten per una redefinició de la direcció que ha de seguir aquest sector, encaminada a potenciar els valors ambientals i paisatgístics com a reclam. «A la Costa Brava, com a la major part del país, ha acabat per imposar-se un model territorial pervers que no respon a criteris de sostenibilitat ni de primacia del bé públic sobre el privat», adverteix el geògraf Joan Nogué en la seva ponència. (*El Punt*, 9 gener, p. 8)

El projecte d'ordenació del territori que ha dissenyat el Govern de Jaume Matas [exministre ide medi ambient!], del PP, i que només compta amb el suport afegit d'Unió Mallorquina, ha estat desqualificat pels grups de l'oposició i els ecologistes. També ha provocat un rebuig generalitzat fora de Mallorca. La construcció de noves autopistes, la disminució dels parcs naturals, la permissivitat per a construir en zones protegides, a més dels projectes estrella, com són la construcció d'un camp de polo en un complex turístic amb més de 3.000 places a Campos i un parc temàtic a Inca, han provocat la indignació d'una part important de la societat balear. Mentre se succeeixen per tot arreu les protestes contra el pla de carreteres dissenyat pel PP i UM per a Mallorca, des del Govern i el Consell ja s'ha anunciat que no modificaran el projecte previst, malgrat les més de 20.000 al·legacions presentades, algunes per institucions com els col·legis d'arquitectes i enginyers (*El Triangle*, 24 novembre, p. 31). Al desastre mediambiental cal sumar el tancament de l'emissora pública Som Ràdio (l'única que emetia en català per a tot l'arxipèlag, creada per l'anterior Executiu d'esquerrres), així com la intenció d'impedir la recepció de TV3 i el Canal 33 en el territori balear, i la marginació de la cultura i la llengua catalanes en les previsions pressupostàries del Govern. (Font: Sebastià Alzamora)

DON JULIO ROBLES I L'ÀVIA MARGARITA, A LA FIRA PER LA TERRA

Don Julio Robles López és originari de la comunitat indígena *huichola* de Santa Catarina Coamiata, Jalisco. Com el seu nom en *huichol* indica (Neweme: el que parla amb els déus), la seva participació a la comunitat ha estat comunicar-se amb els déus *wixarika* i participar en l'intercanvi simbòlic amb ells. També és el cantador de la pluja –intercedeix davant els déus per a una bona pluja en la sembra del blat de moro–. Ha exercit com a *marakame* o xaman; realitza curacions de la manera tradicional i antiga. Actualment forma part del consell d'ancians de la seva comunitat. El reconeixement del seu paper social i religiós com a *huichol* és un referent dins de l'estat de Jalisco i li ha valgut aparèixer dins d'un grup selecte de xamans mexicans, en llibres sobre el tema editats per l'Institut Nacional Indigenista, de Mèxic. A la Fira per la Terra realitzarà cerimònies de curació i alguna xerrada.

És la tercera vegada consecutiva que l'àvia Margarita ve a la Fira per la Terra. Procedent de Mèxic, s'adverteix en els seus comentaris

la saviesa de la tradició ancestral d'Amèrica. Ja de petita ajudava la seva besàvia, que era curandera, màgica, miraculosa. També va estar amb els maies Cirilo i Domingo Martínez. Va estar amb els *huicholes* diversos anys, els quals li varen ensenyar coses prodigioses, com llegir el foc. També va aprendre prodigis dels aimares, quètxues, navajos, seminols, etc. Així va poder recordar

Àvia Margarita

Don Julio

INTERNET

FORCES DE PAU NOVIOLENTES

<http://www.forcesdepaunoviolentes.org/>

La missió de les Forces de Pau Noviolentes és organitzar i entrenar un cos de pau civil, permanent i intercultural, capacitat per a intervenir de forma no violenta a gran escala en la resolució de conflictes internacionals. Es formaran i enviaran equips a zones de conflicte per cooperar amb les organitzacions locals que busquin prevenir la violència, la mort i la destrucció; que busquin protegir els drets humans i la resolució pacífica i justa dels conflictes.

Les Forces de Pau Noviolentes utilitzen metodologies d'acció noviolentes provades en diferents conflictes i compten amb l'experiència de gairebé 80 organitzacions de tot el món i amb el suport de nombrosos líders, incloent-hi 7 premis Nobel de la Pau. El primer projecte experimental ha començat a Sri Lanka el setembre de 2003.

Mitja dotzena d'entitats, entre elles Forces de Pau Noviolentes, presenten la Marxa per la Cultura de Pau 2004 que del 10 al 18 de juliol recorrerà, amb 3 columnes simultànies, els Països Catalans fins arribar a Barcelona.

Nova web de la Marxa 2004:

<http://marxapau.pangea.org>

www.forcesdepaunoviolentes.org/marxa/ - La Marxa del 2003

CODEPINK WOMEN FOR PEACE

<http://www.codepink4peace.org/>

CODEPINK és un moviment per a la pau i la justícia global iniciat per dones que busca un canvi social positiu a través de la proacció, la protesta creativa i l'acció directa no violenta.

«Cridem les dones de tot el món a alçar-se i oposar-se a la guerra de l'Iraq. Nosaltres cridem mares, àvies, germanes i filles, treballadores, estudiants, professores, sanadores, artistes, escriptores, cantants i totes les dones que ordinàriament són ultratjades, a que es deixin ser preses per la pau. Les dones han estat les guardianes de la vida –no perquè siguem millors, més pures o d'una forma innata més acollidores, sinó perquè els homes han estat ocupats fent la guerra—. A causa de la responsabilitat que tenim cap a la propera generació, l'amor a les nostres famílies i comunitats i als països dels que formem part, entenem l'amor d'una mare a l'Iraq pels seus fills i l'impuls d'aquests nens cap a la vida.» Starhawk.

L'ACUDIT

CIMERA DE LA NOVA CONSCIÈNCIA

Una sola humanitat, un sol cor, un sol esperit

Un fenomen sense precedents està tenint lloc en tot el planeta. Com una aroma suau i persistent que penetra tota la trama de l'existència, una consciència nova ens sedueix en una complicitat amorosa, renovadora i transformadora de tot que ens elevarà a un estat més d'acord amb l'evolució espiritual que regna i entra en la nostra mare Terra.

Aconseguida la massa crítica necessària, formada per desenes de milers de persones prou despertes, la decantació succeeix com a quelcom natural. Així com la fruita madura cau de l'arbre, la consciència rejuvenida i alleugerida de gran part de la seva càrrega, aconseguida pel perdó i el desig de redimir-se, encarna en una creixent humanitat que aspira a una vida conscient i pletòrica sobre aquesta terra.

Milions d'experiències estan permeant la crosta rígida del materialisme mecanicista cartesià. Les conseqüències de la seva concepció i conductes mental, emotiva, científica i antihumanista que

encapsaven la vida i tots els seus intents per florir comencen a esquerdar-se i a cedir per la simple influència de l'Amor.

La Nova Consciència així aconseguida demana la germandat i cooperació de tots en el desenvolupament i l'emancipació d'una nova humanitat que té en consideració abans el bé col·lectiu que el personal, que transcendirà l'ànima individual per a possibilitar l'Ànima Terrestre col·lectiva.

Ara, una nova aurora és possible i en tot el planeta grups i col·lectivitats s'esforcen per a la posada en escena i la materialització del pla transformador. Volem realitzar la Cimera de la Nova Consciència amb aquestes sanes premisses i amb tota la nostra més sana intenció.

LA CIMERA DE LA NOVA CONSCIÈNCIA TINDRÀ LLOC ELS DIES 7, 8, 9 i 10 DE JULIOL DINS DEL PARLAMENT DE LES RELIGIONS.

PER A INFORMACIÓ I COOPERACIÓ www.cumbrenuevaconciencia.org

PER A INSCRIPCIÓ I ASSISTÈNCIA A LES ACTIVITATS DE LA CIMERA
www.unescocat.org o al telèfon 93 458 95 95